

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV PENTRU

COOPERAȚIA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE

Reglementări privind producția, beneficiile și fondurile

I. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ÎN C.A.P.

În conceptul de organizare a producției și a muncii, înserat în art. 17 din statut, se pornește de la principiul realității, potrivit căruia, cooperativa agricolă de producție își organizează acele ramuri de producție — vegetală, animală, de industrializare și semiindustrializare, depozitare și desfacere a producției agricole, de industrie mică și artizanat, de construcții și prestări de servicii — care să asigure folosirea cât mai deplină a pământului, a celorlalte mijloace de producție, a forței de muncă și a tuturor rezervelor pentru creșterea producției agricole și sporirea veniturilor.

1. Planificarea producției și a muncii

În art. 16 din Statut se prevede că cooperativa agricolă de producție este titulară de plan și are răspundere contractuală proprie. Ea își organizează întreaga activitate pe baza planului de dezvoltare în perspectivă, a planului anual de producție și bugetului de venituri și cheltuieli, care se întocmesc potrivit condițiilor și cerințelor de dezvoltare a cooperativei, intereselor membrilor săi și necesităților economiei naționale. Planurile menționate și bugetul de venituri și cheltuieli se aprobă de adunarea generală a cooperativelor, în temeiul art. 33, lit. a din Statutul cooperativei agricole de producție.

Cooperativa asigură prin plan, așa după cum se prevede în art. 3 din Legea nr. 1/1982, resursele materiale, financiare și de forță de muncă necesare pentru realizarea integrală a producției fizice și a sarcinilor de kvrare la fondul de stat, a consumului alimentară al cooperativelor, a necesarului de furaje, a fondului de rezervă alimentară și de furaje și a celorlalte fonduri prevăzute de lege și statut.

Cooperativa are obligația ca, în planificarea și desfășurarea întregii activități economice, să asigure un echilibru permanent între venituri și cheltuieli, precum și realizarea de beneficii, astfel încât să se poată constitui fondul de dezvoltare economică și celelalte fonduri statutare și mijloacele necesare pentru retribuirea cooperativelor în raport cu nivelul producției și al veniturilor și să depună contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale.

În statut se prevede că în elaborarea planurilor de producție și a bugetelor de venituri și cheltuieli, ca și în

desfășurarea întregii activități, cooperativa asigură aplicarea prevederilor programelor elaborate împreună cu celelalte unități agricole cooperatiste și de stat din cadrul consiliului unic, privind concentrarea, profilarea și specializarea producției, utilizarea integrală și eficiența a tuturor mijloacelor de producție și a forței de muncă, în vederea dezvoltării continue a fiecărei unități.

În art. 9 din Legea nr. 1/1982, se prevede că pentru folosirea integrală a pământului, sporirea producției agricole și creșterea veniturilor din muncă ale tuturor membrilor, cooperativele agricole de producție au obligația să asigure participarea la muncă a tuturor cooperativelor și membrilor lor de familie, astfel încât cel puțin 60—65% din totalul populației legate de activitatea fiecărei cooperative să constituie forță de muncă activă, să participe la executarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole.

În acest context se înscriu și prevederile art. 12 din lege, în care se prevede că pentru a se asigura participarea la muncă, în tot timpul anului, a unui număr cât mai mare de cooperatori și creșterea treptată a gradului de ocupare a acestora, până la 300 zile pe an, consiliul de conducere are obligația ca, pe lângă activitatea agricolă, să dezvolte activități de industrie mică, de construcții și prestări de servicii și altele asemănătoare, valorificând deplin resursele de materie primă de care dispune fiecare unitate.

În același articol din lege se prevede că în cooperativa agricolă de producție în care există forță de muncă disponibilă, consiliul de conducere este obligat să organizeze, cu sprijinul comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, brigăzi și echipe care să lucreze în alte unități agricole cooperatiste și de stat, pe șantier, la exploatarea forestieră și în alte activități, asigurând astfel utilizarea deplină, pe tot parcursul anului, a forței de muncă.

Pentru utilizarea rațională a forței de muncă a fost inserată la art. 11 din lege, prevederea potrivit căreia, președinții cooperativele agricole de producție, celelalte cadre de conducere, personalul tehnic, economic și administrativ, precum și cei care lucrează în cooperative, în activitățile de industrie mică, de construcții și prestări de servicii, vor participa nemijlocit la efectuarea lucrărilor agricole în perioadele de vîrf ale campaniilor agricole.

2. Categoriile de persoane care lucrează în C.A.P.

La alineatul 2 din art. 19 al statului se prevede că în cooperativa agricolă de producție lucrările se execută prin munca membrilor acesteia. A unor persoane încadrate de cooperativa în condițiile prevăzute de lege, precum și a mecanizatorilor din stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și a specialiștilor retribuiți de stat.

Cu toate că, potrivit prevederilor statutare citate, în cooperativa agricolă de producție lucrează mai multe categorii de persoane, ponderea acestora, ca și statutul lor juridic, diferă de la o categorie la alta, fapt pentru care le vom prezenta în mod separat.

a) **Cooperatori agricoli.** Potrivit art. 10, lit. a, coroborat cu art. 19 din statut și al art. 9 din Legea nr. 1/1982, activitatea în cooperativa agricolă de producție se realizează prin munca membrilor acesteia. Această cerință rezultă de altfel și din prevederile art. 1 din statut, unde, printre elementele definitorii ale obiectului pentru care a luat ființă cooperativa agricolă de producție, figurează și acela al lucrării în comun a pământului.

Cooperatorii intră în raporturi de muncă cu cooperativa, pe baza normelor statutare, care le conferă un regim juridic specific „sui-generis”, pe care nu-l întâlnim la alte categorii de persoane.

Dată fiind natura juridică a cooperativei și a relațiilor juridice dintre ea și cooperatori, care sînt proprietari comuni ai mijloacelor de producție, aceștia nu pot intra, sub nici o formă, în raporturi de muncă cu cooperativa ai cărei membri sînt, pe baza Codului muncii, ci numai a statutului.

În art. 12 din Legea nr. 1/1982, ca și în art. 17 din statut se prevede că pentru a se asigura participarea la muncă, în tot timpul anului, a unui număr cît mai mare de cooperatori și creșterea treptată a gradului de ocupare a acestora pînă la 300 de zile pe an, consiliul de conducere al cooperativei are obligația ca, pe lângă activitatea agricolă, să dezvolte activitățile de industrie mică, de construcții, prestări de servicii și altele asemănătoare, valorificînd pe deplin resursele de materie primă de care dispune fiecare unitate, iar cooperativa care are forță de muncă disponibilă trebuie să organizeze, cu sprijinul comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, brigăzi și echipe care să lucreze în alte unități agricole cooperatiste și de stat, pe șantiere, la exploatarea forestieră și în alte activități, asigurînd astfel utilizarea deplină, pe tot parcursul anului, a forței de muncă.

b) **Mecanicii agricoli.** Această categorie de persoane, pe lângă activitatea pe care o desfășoară în cooperativa agricolă de producție, în calitate de prepuși ai stațiunii pentru mecanizarea agriculturii, intră în raporturi de muncă și cu cooperativa, în calitate de membri ai acesteia, luînd în acord global sau acord direct, după caz, efectuarea unor lucrări în sectorul vegetal, zootehnic sau domeniul micii industrii, construcții și prestări de servicii, pentru care sînt retribuiți direct de către aceasta, în raport cu munca efectuată și rezultatele ei, la fel ca oricare cooperator.

Folosirea din plin a mecanizatorilor, atît la muncile agricole, cît și la meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, rezultă atît din prevederile art. 81 din Legea nr. 1/1982, cît și din ale art. 15 din Decretul nr. 4/1982 cu privire la relațiile dintre stațiunile de mecanizare a agriculturii și unitățile agricole socialiste.

c) **Persoane încadrate cu contract de muncă.** Utilizarea la muncă în cooperativa agricolă de producție a unor persoane încadrate cu contract, constituie o excepție și este admisă numai în condițiile prevăzute de lege. Această excepție rezultă și din prevederile art. 81 din Legea nr. 1/1982, în care se prevede obligația pentru organele de conducere ale cooperativei de a lua măsuri pentru asigurarea executării tuturor lucrărilor de către cooperatori, precum și pentru calificarea în meseriile necesare a unui număr corespunzător de membri ai cooperativei, ca și pentru folosirea deplină a timpului de muncă al mecanizatorilor.

Din conținutul art. 81 și 82 din lege, rezultă că acolo unde, cu toate măsurile luate, anumite lucrări nu pot fi executate în întregime de cooperatori sau de mecanizatorii agricoli, în mod excepțional, pot fi încadrate următoarele categorii de persoane:

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, în cooperativele agricole de producție pot fi încadrate, cu contract de muncă, pe baza normativelor elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, un număr limitat de persoane calificate în meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, care să lucreze nemijlocit în producție, pînă la calificarea în aceste meserii a unor cooperatori;

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, cooperativele agricole pot încadra cu contract de muncă, ciobani, în limita normativelor;

— în cooperativele agricole de producție pot fi încadrate cu contract de muncă, persoane cu pregătire tehnică, economică, financiară și de altă specialitate, în limitele normelor de structură aprobate prin lege;

— în mod cu totul excepțional, cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, la propunerea direcțiilor generale pentru agricultură și industrie alimentară și a uniunilor județene ale cooperativei agricole de producție, cooperativele agricole de producție pot folosi muncitori încadrați cu contract de muncă pe perioada unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic, care să lucreze nemijlocit în producție, la lucrări agricole vegetale sau în zootehnie.

d) **Specialiștii agricoli.** Specialiștii agricoli retribuiți de stat, care lucrează în C.A.P., intră în anumite raporturi de muncă și cu aceste unități, pe baza normelor statutare. Amintim în acest sens, inginerii care sînt aleși în funcția de președinte al cooperativei sau în cea de șef de fermă, funcții în care, pe lângă sarcinile de strictă specialitate, îndeplinesc și unele activități de administrație date de obște.

Cu toate că acești specialiști rămîn în raporturi de muncă, pe baza Codului muncii, cu direcția agricolă, ei poartă răspundere, în mod nemijlocit, față de masa de cooperatori care i-au ales, în privința modului în care și îndeplinesc mandatul dat și acceptat de către ei.

În contextul acestor raporturi specifice se înscriu și prevederile legii, referitoare la încheierea angajamentului de lucru în acord global cu cooperativa, primirea unei retribuții pentru munca depusă în cooperativa, ca și răspunderea pe care o poartă față de aceasta. În privința răspunderii, amintim doar faptul că potrivit art. 20 din statut, șefii de ferme, brigadierii, șefii de sectoare, celelalte cadre tehnice și economice din cooperativa agricolă de producție răspund atît față de organele colective de conducere ale cooperativei, cît și față de președintele, inginerul șef și contabilul șef al acesteia, pentru organizarea și desfășurarea activității, realizarea producțiilor și veniturilor planificate în subunitățile pe care le conduc.

e) **Muncitorii ocazionali.** Din conținutul art. 85 al Legii nr. 1/1982, rezultă că, pe baza hotărîrii adunării generale, cooperativa poate folosi, în mod excepțional, anumite persoane, care să fie folosite la efectuarea unor lucrări agricole, pentru care cooperativa nu dispune de forță de muncă suficientă, pe care le retribuește în acord direct cu tariful pe norma de muncă.

Din conținutul art. citat se desprinde faptul că aceste persoane, fiind folosite doar în mod excepțional, nu intră în raporturi de muncă cu cooperativa pe bază de contract de muncă și, ca urmare, nu se plătește pentru ele contribuție la asigurările sociale de stat și nici cotizație pentru retribuția suplimentară.

Fondul de retribuție al acestor persoane face parte din fondul total de retribuție stabilit pentru cooperatori. Din categoria drepturilor sociale, legiuitorul a stabilit pentru aceste persoane doar pe cel cu privire la ajutor în caz

de incapacitate temporară provocată de accident de muncă în cooperativă, drept care se stabilește și se acordă în condițiile prevăzute pentru cooperatori.

O altă particularitate, este faptul că pentru folosirea la muncă a acestor categorii de persoane, nu este prevăzută în lege condiția aprobării din partea organelor agricole sau a uniunilor cooperative agricole de producție.

f) **Alte persoane.** Folosirea la muncă a altor categorii de persoane, rezultă din prevederile art. 9 și 10 din Legea nr. 1/1982, din al căror conținut rezultă, printre altele, și faptul că folosirea la muncă, alături de cooperatorii activi, a membrilor lor de familie, a pensionarilor, școlărilor, iar în campaniile agricole a tuturor locuitorilor apți de muncă din sate și comune, inclusiv a celor care lucrează în industrie, construcții, comerț sau alte activități, specialiști de orice profesie și membrii lor de familie, este obligatorie, și se face în baza unor programe de lucru minuțios întocmite și dezbătute în adunările generale.

Îndatorirea acestor categorii de persoane de a participa la efectuarea unor lucrări de prășit, întreținerea culturilor, recoltarea, transportul și depozitarea produselor, lucrări de irigații, desecări, eliminarea excesului de umiditate, curățirea și întreținerea pășunilor, fînețelor și altele, trebuie privite în strînsă corelare cu obligația cooperativei de a le organiza muncă pe echipe și a le acorda retribuția pentru activitatea prestată, în acord, în raport cu volumul lucrărilor efectuate.

Legiuitorul nu a prevăzut nici pentru aceste categorii de persoane necesitatea unor aprobări de la organele agricole ale uniunii, pentru a fi folosite la muncă, ci doar obligația pentru conducerea unităților și consiliilor populare locale de a le întocmi programe corespunzătoare.

Retribuția primită pentru munca prestată în agricultură nu afectează a mic drepturile de retribuție de la unitățile în care sînt încadrate persoanele în cauză și nici bursele sau alte drepturi de care se bucură elevii în raport cu retribuția părinților.

3. Organizarea și funcționarea subunităților de producție și a formațiunilor de lucru

a) **Subunități de producție.** În art. 14 din Legea nr. 1/1982 ca de altfel și în art. 20 din statut, se prevede că pentru folosirea rațională a forței de muncă realizarea producției agricole și creșterea productivității muncii în cooperativele agricole de producție se organizează subunități de producție, iar în cadrul acestora se constituie formații de muncă.

Subunitățile de producție în cooperativele agricole de producție sînt: ferma, brigada și sectorul, care au plan propriu de producție sau, după caz, și plan de venituri și cheltuieli, ce fac parte integrantă din planul de producție, cu precizarea că felul, numărul și componența subunităților de producție se stabilesc de adunarea generală, în funcție de condițiile specifice ale unității respective, de cerințele concentrării și specializării producției.

Potrivit legii, consiliul de conducere al cooperativei repartizează pe fiecare fermă, brigadă și sector, în funcție de profilul de producție, suprafețele de cultură, plantațiile vitipomicole, efectivele de animale, tractoarele și mașinile agricole, celălalt inventar, cantitățile de îngrășăminte, erbicide, furaje, materii și materiale, precum și forța de muncă necesară realizării producției stabilite.

Suprafețele de teren și celelalte mijloace de producție necesare desfășurării în bune condiții a procesului de producție, se repartizează fermelor, brigăzilor și sectoarelor, pe o perioadă de mai multî ani.

Potrivit art. 20 din statut, în fruntea fiecărei subunități se găsește cite un șef — șef de fermă, brigadier și șef de sector — ales de adunarea subunității pe timp de 2 ani, care-și desfășoară activitatea ajutat de un cadru cu pregătire economică.

Pentru ca să poată funcționa, șefii subunităților de producție aleși de adunările subunităților de producție, tre-

bule să fie confirmați de către adunările generale ale cooperativei. În statut se prevede că cei care nu vor fi confirmați în funcțiile în care au fost aleși, vor fi înlocuiți în cel mult 30 de zile de la alegere.

b) **Formații de muncă.** În art. 15 din Legea nr. 1/1982 și în art. 20 din Statutul C.A.P. se prevede că formația de bază în organizarea muncii în cadrul subunităților de producție este echipa, care poate fi: mixtă de mecanizatori și cooperatori; de mecanizatori; sau de cooperatori. Numărul echipelor pe subunități de producție se aprobă de adunarea generală a cooperativei, cu precizarea că potrivit legii, în fermele, brigăzile și sectoarele în care tehnologiile de producție și gradul de mecanizare permit reducerea forței de muncă, cooperatorii și mecanizatorii care lucrează nemijlocit în producție în aceste subunități se constituie într-o singură echipă.

Organizarea muncii pe echipe are drept scop întărirea spiritului de muncă colectivă, a disciplinei, creșterea răspunderii întregii echipe și a fiecărui membru al acesteia pentru folosirea deplină a bazei tehnico-materiale, executarea la timp și de calitate a volumului de muncă stabilit pe întreaga suprafață sau pe întregul efectiv de animale și obținerea nivelurilor de producție prevăzute.

Cît privește componența și mărimea echipei, în art. 16 din Legea nr. 1/1982 se prevede că acestea se stabilesc de adunarea fermei, respectiv a brigăzii sau sectorului, cu aprobarea consiliului de conducere al unității, în funcție de structura culturilor, de speciile și categoriile de animale, de gradul de mecanizare a lucrărilor, dispersarea terenurilor, suprafața parcelor, sistemul de exploatare și alte criterii asemănătoare. Mărimea echipei trebuie să se încadreze în limitele stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Echipa — se prevede în lege — se organizează cu caracter permanent, pe sole, tarle, specii și categorii de animale, cel puțin pe durata unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic. În producția vegetală, prin ciclu de producție se înțelege perioada de la pregătirea terenului pentru semănat sau plantat pînă la recoltarea, livrarea și depozitarea producției, iar în zootehnie, perioada de producție, de creștere sau de îngrășare, corespunzătoare fiecărei specii sau categorii de animale.

Echipei i se repartizează, corespunzător prevederilor din planul de producție al fermei, brigăzii sau sectorului, suprafețe de cultură, plantații de vii și pomi, efective de animale, mijloace de producție și materialele necesare, i se stabilesc producțiile ce trebuie obținute, precum și volumul de muncă ce trebuie executat, potrivit tehnologiilor folosite.

În producția vegetală, echipa are obligația să execute la timp și în bune condiții lucrările necesare obținerii producției planificate: pregătirea terenului, semănatul, asigurarea densității plantelor pe tot ciclul de vegetație, completarea golurilor, întreținerea culturilor, recoltarea, transportul și depozitarea întregii producții realizate, precum și eliberarea terenului de produse secundare. Pentru culturile irigate, echipa are sarcina să execute și lucrările de udare, de întreținere și exploatare a suprafețelor amenajate și a echipamentului de irigații, în care scop, în cadrul echipei se poate organiza o grupă permanentă de cooperatori.

În zootehnie, echipa are obligația de îngrijire și exploatare a animalelor, de obținere a numărului de produși și a producțiilor animalelor planificate. Echipa asigură pregătirea, transportul și administrarea furajelor, evacuarea dejecturilor, dezinfecția și denatizarea.

În art. 17 din lege se prevede că echipa este condusă de un șef de echipă, care lucrează efectiv în producție, desemnat de consiliul de conducere al unității agricole dintre cel mai bun mecanizator din echipa respectivă sau dintre cooperatorii cu cea mai mare experiență și cu aptitudinile în organizarea muncii, care se bucură de prestigiu și autoritate în rîndul membrilor echipei.

Șeful de echipă are obligația să asigure respectarea strictă a ordinii și disciplinei în producție, să controleze

zilemic volumul de muncă efectuat de cooperatori și mecanizatori, calitatea lucrărilor executate și să întocmească pontajul pentru fiecare membru al echipei.

Răspunderea pentru executarea la timp și de calitate a întregului volum de lucrări prevăzut de tehnologii și înscris în devizele de lucrări revine întregii echipe. În cazul în care unul din membri din echipă nu execută în perioada stabilită volumul de muncă prevăzut, lucrările vor fi efectuate, prin grija șefului de echipă, de către ceilalți membri. Volumul de muncă efectuat se va pontă la acei membri ai echipei care au executat lucrările respective.

4. Norma muncii

Din conținutul prevederilor art. 19 și 20 din Legea nr. 1/1982, rezultă că nivelul consumului de muncă și al cheltuielilor materiale necesare realizării producțiilor planificate în agricultura cooperatistă se stabilește, anual, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare repartizează pe județe indicatorii cu privire la consumul de muncă, la necesarul maxim de personal pe structură, precum și la cheltuielile materiale, diferențiat pe tehnologii pentru principalele culturi, specii și categorii de animale, în funcție de condițiile pedoclimatice, în cadrul nivelului stabilit potrivit alinaatului precedent.

De asemenea, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare va lua măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor pe culturi, specii și categorii de animale și pentru revizuirea periodică a normelor de muncă și de consum, în vederea reducerii cheltuielilor cu forța de muncă, a cheltuielilor materiale, de energie și combustibili, precum și a creșterii productivității muncii și eficienței economice în unitățile agricole cooperatiste.

Direcția generală pentru agricultură și industria alimentară repartizează indicatorii cu privire la consumul de muncă și la cheltuielile materiale, pe cooperative agricole de producție și, însumat, pe consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist, în funcție de condițiile concrete din fiecare unitate, diferențiat pe tehnologii pentru principalele culturi, specii și categorii de animale, fără a depăși nivelul stabilit pe județ.

În cooperativa agricolă de producție, normarea muncii prestate se face pe baza normelor de muncă elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare împreună cu Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, potrivit criteriilor și în limitele stabilite de lege.

În funcție de natura activității normele de muncă pot fi stabilite sub formă de norme de timp, norme de producție, atribuții concrete cu precizarea zonelor de desfășurare a activității, sarcini de serviciu sau alte tipuri de norme corespunzătoare muncii respective.

La stabilirea volumului de muncă pentru lucrările ce se efectuează în cooperativele agricole de producție se va asigura ca în aceeași normă să fie cuprinse mai multe operații de muncă prevăzute în tehnologii, astfel încât fiecare cooperatist să execute o gamă cât mai largă de lucrări în sectorul în care a fost repartizat și să poată munci efectiv în tot cursul anului pentru a obține venituri constante și la un nivel tot mai ridicat, în raport cu cantitatea și calitatea muncii.

5. Angajament de lucru

Angajamentul de lucru reprezintă actul juridic încheiat în interiorul cooperativei agricole de producție, prin care, așa după cum se prevede în art. 18 din Legea nr. 1/1982, se stabilesc drepturi și obligații corelative între părțile contractante.

Din conținutul articolului menționat mai sus, rezultă că în cooperativa agricolă de producție se încheie două categorii de angajamente, și anume:

a) **angajament între șeful de echipă, pe de o parte, semnat de toți membrii echipei și șeful de fermă, brigadă sau sector, după caz, pe de altă parte, prin care se stabilesc**

obligațiile ce revin unităților pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare realizării producțiilor stabilite, răspunderile operatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor pentru efectuarea la timp a întregului volum de lucrări și respectarea tehnologiilor, precum și drepturile de retribuire. Din lege rezultă că în acest angajament se vor mai prevedea suprafețele de culturi, speciile și categoriile de animale repartizate, producțiile ce trebuie obținute, volumul de muncă, perioadele de timp când urmează să fie executate lucrările și drepturile de retribuire.

b) **angajament între șeful de fermă, brigadă sau sector, pe de o parte, și conducerea cooperativei, respectiv, președintele, inginer șef și contabil șef, pe de altă parte. Din lege nu rezultă în mod expres ce va conține acest angajament. El însă nu poate fi altceva decât o însumare a conținutului angajamentelor încheiate cu șefii de echipe.**

În lege se prevede că cele două categorii de angajamente se aprobă de consiliul de conducere al cooperativei agricole de producție.

Pentru întărirea răspunderii tuturor membrilor echipei în realizarea și depășirea producțiilor stabilite în angajament, consiliile de conducere, șefii de fermă, de brigadă și de sector au obligația stabilită prin lege, să controleze în permanență modul cum se execută lucrările prevăzute în devize, adincimea și uniformitatea arăturii, realizarea densității plantelor pe unitatea de suprafață, completarea golumilor, executarea mumarului de prașile și a celorlalte lucrări de întreținere și combatere a bolilor și dăunătorilor, executarea lucrărilor de scurgere a apelor de pe terenuri și culturi, recoltarea în termen și fără pierderi a întregii producții, eliberarea terenurilor, iar în zootehnie, controlul trebuie să vizeze activitatea desfășurată pentru îngrijirea animalelor, procesul de reproducție și selecție, de producere, conservare, preparare și administrare a furajelor, precum și modul în care se respectă măsurile sanitare-veterinare, pentru a se asigura realizarea și depășirea producțiilor și a efectivelor prevăzute în angajamentele încheiate de fiecare echipă.

II. ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ÎN ASOCIAȚIILE ECONOMICE INTERCOOPERATISTE

Dat fiind specificul producției și al muncii, în art. 11 din Statutul asociației economice intercooperatiste se prevede că aceasta se organizează și își desfășoară activitatea pe principiile autoconducerii și autogestunii economico-financiare, pe baza planului de dezvoltare în perspectivă, a planului anual de producție și a bugetului de venituri și cheltuieli, prin gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare de care dispune, acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii, realizarea de beneficii în condițiile prevăzute de lege.

Planul de dezvoltare în perspectivă, planul anual de producție și bugetul de venituri și cheltuieli se aprobă de consiliul asociației, în temeiul art. 17, lit. a din Statutul asociației.

1. Categoriile de persoane care lucrează în asociație

În art. 12 din Statutul asociației se prevede că activitatea în asociația economică intercooperatistă se realizează prin munca membrilor cooperativelor asociate și a altor persoane încadrate în condițiile prevăzute de lege.

a) **Membrii C.A.P. asociate.** Cum asociația este creația unor cooperative agricole, în art. 62 din Legea nr. 1/1982 se prevede, în mod expres, că în asociația economică intercooperatistă activitatea se realizează prin munca membrilor cooperativelor agricole asociate.

Principiul efectuării lucrărilor în asociație cu cooperatori rezultă, de altfel, și din prevederile art. 5, lit. d, din statut, unde se prevede că însăși documentația întocmită în vederea constituirii asociației trebuie să cuprindă, printre altele, asigurarea forței de muncă din cooperativele agricole de producție, cerință care, în art. 35 din același

statut, apare ca o obligație pentru cooperativele asociate de a asigura forța de muncă necesară pentru realizarea obiectivelor de investiții și desfășurarea activității de producție.

Cooperativele asociate asigură forța de muncă, nu în mod întâmplător, ci în baza unui contract, care, considerăm că trebuie întocmit anual, în funcție de nevoile reale stabilite prin planul de producție, contract în care să se prevadă, printre altele, în mod obligatoriu, numărul de persoane și perioadele pentru care sint repartizate să lucreze în asociație.

În baza repartizării nominale făcute de cooperativă, operatorii repartizați să lucreze individual și nu în formațiuni conduse de cooperativă, intră în raporturi de muncă cu asociația, pe baza normelor statutare și nu ale Codului muncii. Tocmai de aceea, în statutul asociației se prevede, în mod expres, că operatorii care lucrează în asociații beneficiază de toate drepturile prevăzute în Statutul cooperativei agricole de producție, iar prin Legea nr. 1/1982, s-a prevăzut dreptul acestora de a fi retribuiți în natură de cooperativele agricole din care fac parte.

b) **Persoane încadrate cu contract de muncă.** Prin excepție de la prevederile legale menționate mai sus, din art. 81 din Legea nr. 1/1982, rezultă că, în cazul în care unele lucrări ce necesită calificare, care nu pot fi executate în întregime de operatori sau mecanici agricoli, pot fi efectuate cu persoane încadrate cu contract de muncă, în următoarele condiții:

— în mod excepțional, cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară, în asociație pot fi încadrate, cu contract de muncă, pe baza normativelor elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, un număr limitat de persoane calificate în meseriile de șofer, lăcătuș, sudor, electrician și altele, care să lucreze nemijlocit în producție, până la calificarea în aceste meserii a unor operatori;

— cu aprobarea direcției generale pentru agricultură și industria alimentară, în limitele normativelor date de M.A.I.A. și U.N.C.A.P., asociația economică poate încadra cu contract de muncă ciobani;

— asociația mai poate încadra cu contract de muncă persoane cu pregătire tehnică, economică, financiară și de altă specialitate, iar în asociația economică intercooperatistă de valorificare a produselor agricole, și personal operativ, în limita normelor de structură aprobate prin lege;

— tot ca o excepție, cu aprobarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, la propunerea direcției generale agricole și uniunii județene a C.A.P., asociația poate folosi muncitori încadrați cu contract de muncă pe perioada unui ciclu de producție sau a unui an calendaristic, care să lucreze nemijlocit în producție, la lucrări agricole vegetale sau în zootehnie.

2. Subunități de producție

Potrivit art. 62 din Legea nr. 1/1982 și art. 12 din statut, producția se organizează pe subunități de producție, care sint ferme de producție și sectorul de activitate.

Numărul și felul subunităților de producție se aprobă de consiliul asociației, în funcție de condițiile specifice ale asociației respective, de cerințele concentrării și specializării producției.

Organizându-se și funcționând după principiile celor din cooperativă, subunitățile de producție cu plan de producție sau, după caz, de venituri și cheltuieli, care fac parte din planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli al asociației.

Încadrarea în muncă, sancționarea, stabilirea răspunderii materiale și desfacerea contractului de muncă al șefilor

subunităților de producție se face pentru cei care fac parte din COM de către consiliul asociației, iar pentru ceilalți, de către consiliul oamenilor muncii.

3. Formații de lucru

În art. 62 din lege și art. 12 din statut se prevede că în fermele de producție și în sectoarele de activitate din asociațiile economice intercooperatiste, munca se organizează pe formații de muncă, denumite echipe de mecanici agricoli și operatori sau numai de operatori, constituite pe o perioadă de cel puțin un ciclu de producție sau un an calendaristic.

Mărimea echipei se stabilește de consiliul oamenilor muncii, în funcție de profilul de activitate al acesteia și de condițiile specifice în care lucrează, în limitele stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Echipele sunt conduse de un șef de echipă desemnat de consiliul oamenilor muncii al asociației economice intercooperatiste.

Echipele lucrează în primire, de la șeful de fermă, suprafața de teren sau efectivele de animale, după caz, cu adăposturile și celelalte mijloace necesare executării lucrărilor și realizării producției.

4. Normarea muncii

Prevederile art. 19 și 20 din Legea nr. 1/1982, cu privire la stabilirea nivelului volumului de muncă, metodologia de planificare și repartizare pe cooperativele agricole de producție, sint valabile și pentru asociația economică intercooperatistă.

În asociație, normarea muncii se face la fel ca și în cooperativă, pe baza normelor de muncă elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, potrivit cerințelor și limitelor stabilite prin lege. Așa că și în aceste unități, în funcție de natura activității, normele de muncă pot fi stabilite sub formă de norme de timp, norme de producție, atribuții concrete cu precizarea zonelor de desfășurare a activității, sarcini de serviciu sau alte tipuri de norme corespunzătoare muncii respective.

Din conținutul prevederilor art. 65 din lege, se desprinde faptul că normele de producție în asociație cu profil agrozootehnic trebuie stabilite la nivelul celor care se aplică la întreprinderile agricole de stat, de grad și profil similar, iar la cele de alt profil, normele de muncă trebuie stabilite la nivelul celor care se aplică în unitățile economice de stat sau ale cooperativei meșteșugărești, de grad și profil similar, dacă execută același volum de lucrări și realizează aceleași producții, pentru că numai în felul acesta retribuția poate fi egală cu a lucrătorilor din aceste unități.

5. Angajament de lucru

Angajamentul de lucru este reglementat în art. 63 din lege, în sensul că obligațiile principale și răspunderile ce revin echipei, fermei și sectorului, se înscriu într-un angajament încheiat între șeful de fermă, respectiv de sector și șeful de echipă, și se aprobă de consiliul oamenilor muncii al asociației. Angajamentul se semnează de toți membrii echipei.

Pentru întărirea disciplinei în muncă și a răspunderii, credem că și în cazul asociației, în angajament, se pot stipula și obligațiile ce revin unității pentru asigurarea condițiilor tehnico-materiale necesare realizării producțiilor stabilite, dreptul de retribuție a lucrătorilor, precum și alte elemente referitoare la suprafețele de cultură, speciile și categoriile de animale repartizate, produsele ce trebuie obținute, volumul de muncă, perioadele de efectuare și alte aspecte asemănătoare, așa după cum se procedează și în cooperativele agricole de producție.

III. REPARTIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE PLANIFICATE

În art. 44 din Legea nr. 1/1982, se prevede, ca, deasfel, și în art. 27 din statut, că pentru determinarea fondului de retribuție, a fondului de ajutor și a celui de participare la beneficiul planificat, în natură, producția fizică planificată se repartizează în următoarea ordine: plata în natură pentru lucrările executate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii; restituirea împrumuturilor primite în natură; constituirea fondului de semințe; livrarea cantităților contractate la fondul de stat; constituirea fondului de retribuție în natură; constituirea fondului de furaje, în cantitățile necesare, atât pentru complexele zootehnice, la care este asociată cooperativa, cât și pentru fermele gospodărești proprii; constituirea fondului de rezervă pentru consumul alimentară și pentru furaje; constituirea fondului de ajutor în natură, pentru pensionari și alte persoane înapte de muncă; constituirea fondului de participare a operatorilor la realizarea producției și a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor în natură.

În lege și statut se mai prevede că, tot din producția fizică, cooperativa agricolă asigură furajele de volum necesare atât pentru nevoile proprii, cât și pentru cooperatorii care dețin animale, precum și o rezervă care să ajungă la 25—30 la sută din necesarul anual de consum.

1. Repartizarea producției fizice obținută peste plan

Din conținutul art. 47 din Legea nr. 1/1982 și art. 27 din statut rezultă că producția fizică obținută peste plan la grâu, porumb, cartofi și fasole boabe se repartizează în proporție de 30—40 la sută pentru livrare la fondul de stat, 15—20 la sută pentru fondul de rezervă alimentară și de furaje și 43—55 la sută pentru retribuția suplimentară în natură a operatorilor și celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile obținute peste plan.

Din producția fizică obținută peste plan la orz, până la 60 la sută se repartizează pentru retribuția suplimentară în natură a operatorilor și celorlalți oameni ai muncii, sub forma participării la beneficiile realizate peste plan.

2. Repartizarea producției globale

Potrivit art. 28 din statut, producția globală obținută de C.A.P. în cursul anului, se repartizează pentru:

a) **Acoperirea cheltuielilor materiale de producție.** Acestea se compun din următoarele elemente: semințe și materialul de plantat; furajele consumate de animale și așternut; plata lucrărilor efectuate de S.M.A. pentru producția anului curent; îngrășămintele chimice și naturale, insecto-fungicidele și erbicidele aplicate; amortizarea fondurilor fixe aferentă anului respectiv; medicamentele și materialul biologic; alte cheltuieli materiale și gospodărești.

b) **Obținerea producției nete.** Aceasta reprezintă valoarea nou creată și se determină ca diferență între producția globală și cheltuielile materiale aferente.

c) **Obținerea beneficiului.** Acesta exprimă, în mod sintetic, rezultatul activității economice a cooperativei și se constituie după repartizarea din producția netă a cheltuielilor prevăzute în statut a fi suportate din producție.

6. Repartizarea producției nete

Potrivit art. 28 din statut, producția netă, la care se adaugă dobânzile și alte venituri încasate, se repartizează pentru retribuția muncii; contribuția la fondul de pensii și asigurări sociale, calculată în condițiile prevăzute de lege; impozite pe terenuri, pe fondul de retribuție și pe veniturile din activitățile industriale; prime de asigurare;

fondul de ajutor; cheltuieli cu pregătirea cadrelor și practica în producție; contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, potrivit legii; eventualele pierderi neimputabile, neacoperite, din anii precedenți; alte cheltuieli prevăzute de lege.

IV. REPARTIZAREA BENEFICIULUI ÎN C.A.P.

1. Noțiunea de beneficiu în C.A.P.

Noțiunea de beneficiu, menționată în art. 45 și 46 din Legea nr. 1/1982 și în art. 28 din statut, coroborate cu art. 28 din Legea nr. 29/1978, exprimă, în mod sintetic, rezultatul activității economice a cooperativei agricole, care se determină după repartizarea (acoperirea) din producția netă a cheltuielilor prevăzute de lege ca obligatorii.

2. Principii de repartizare

În temeiul art. 45 din Legea nr. 1/1982 și art. 28 din statut, beneficiul apare în bani și în natură și se repartizează în mod diferențiat în funcție de felul în care a fost obținut în cadrul planului sau peste plan.

a) **Repartizarea beneficiului planificat.** Beneficiul planificat în bani și în natură, prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli al cooperativei agricole se repartizează pentru: fondul de dezvoltare economică, cel puțin 70 la sută, care reprezintă 18 la sută din producția netă; fondul mijloacelor circulante, până la 5 la sută; fondul social-cultural și sportiv, până la 1 la sută; fondul de rezervă alimentară și de furaje, în cereale, până la 7 la sută; fondul intercooperatist de întraajutorare, până la 2 la sută; fondul de participare a operatorilor și a celorlalți oameni ai muncii, la realizarea producției și a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, de până la 15 la sută.

Din beneficiul obținut de cooperativă, se constituie fondul de participare la beneficii pentru partea socială formată din depunerile în bani ale operatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor la fondul de dezvoltare economică a cooperativei.

b) **Repartizarea beneficiului realizat peste plan.** Beneficiul realizat peste plan, în bani și în natură, se repartizează pentru: fondul de dezvoltare economică, 25 la sută; suplimentarea fondului de participare a operatorilor și celorlalți oameni ai muncii la realizarea producției și a beneficiilor și la repartizarea beneficiilor, 50 la sută; fondul de rezervă alimentară și de furaje, în cereale, cartofi și alte produse, 22 la sută; fondul social-cultural și sportiv, 3 la sută.

În art. 52 din Legea nr. 1/1982 se prevede că cantitățile de cereale ce urmează a se repartiza ca retribuție suplimentară, sub forma participării la beneficii, pot fi valorificate de cooperativă, cu aprobarea adunării generale, la fondul de stat. Sumele astfel obținute se repartizează în totalitate operatorilor.

V. REPARTIZAREA BENEFICIULUI ÎN A.E.I.

Potrivit art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982 și art. 27 din statut, coroborate cu art. 33, alin. 1 din Legea nr. 29/1978, beneficiul rezultat din activitatea asociației se determină ca diferență între încasările din valorificarea producției obținute, prestările de servicii, alte venituri și cheltuielile de producție aferente, precum și cheltuielile care se suportă direct din rezultatele financiare; cheltuielile cu pregătirea cadrelor și practica în producție; contribuția bănească pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc, potrivit legii; cotizația la Uniunea Națională a Cooperativei Agricole de Producție, calculată în cotă de 1 la sută din producția netă; alte cheltuieli prevăzute de lege.

Din prevederile art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982 și art. 37 din statut, rezultă că și în asociațiile economice beneficiul se repartizează în mod diferențiat, după cum a fost realizat în cadrul planului sau peste cel planificat, și anume:

a) **Repartizarea beneficiului planificat.** În conformitate cu normele juridice amintite, beneficiul prevăzut în bugetul de venituri și cheltuieli, respectiv cel planificat, se repartizează pentru cotele-părți convenite cooperativelor asociate, proporțional cu partea socială a fiecăreia, cel puțin 65 la sută, pe care-l folosesc pentru restituirea creditelor de investiții și completarea veniturilor proprii ale cooperativelor; constituirea fondului de dezvoltare economică al asociației, cel puțin 20 la sută; fondului mijloacelor circulante al asociației, până la 5 la sută; fondului social-cultural și sportiv al asociației, până la 1 la sută; fondului de rezervă al asociației, până la 2 la sută; fondului intercooperatist de întraajutorare, până la 2 la sută și a fondului de participare a cooperativelor și celorlalți oameni ai muncii din asociație la realizarea producției, a beneficiilor și repartizarea beneficiilor, până la 5 la sută. Acest fond se poate utiliza numai în limita beneficiului planificat rămas după repartizarea cotelor-părți convenite cooperativelor agricole asociate și constituirea celorlalte fonduri.

b) **Repartizarea beneficiului realizat peste plan.** Beneficiul realizat de asociație peste cel stabilit prin plan se repartizează potrivit legii și statutului, pentru: cotele-părți convenite cooperativelor asociate, pentru completarea veniturilor în bani ale acestora, 45 la sută și constituirea fondului de dezvoltare economică al asociației, 20 la sută, fondului mijloacelor circulante al asociației, 7 la sută; suplimentarea fondului de participare a cooperativelor și celorlalți oameni ai muncii din asociație la realizarea producției, a beneficiilor și repartizarea beneficiilor, 25 la sută și a fondului social-cultural și sportiv al asociației, 3 la sută.

În art. 68 din Legea nr. 1/1982, se prevede că modul și condițiile de stabilire a fondului de participare a oamenilor muncii din asociație la realizarea producțiilor, a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, în cadrul planului și peste plan, precum și drepturile individuale ce se cuvin fiecăruia în parte, sînt cele prevăzute pentru cooperativele agricole de producție.

VI. CONSTITUIREA ȘI DESTINAȚIA FONDURILOR ÎN C.A.P.

1. Necesitatea constituirii fondurilor

Din conținutul prevederilor statutare și a Legii nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1979, coroborate cu Legea nr. 29/1978, rezultă că atât în cooperativele agricole de producție cât și în asociațiile economice intercooperatiste se constituie, din beneficii și alte surse legale, diferite categorii de fonduri, fiecare avînd destinație precis determinată.

Constituirea fondurilor statutare și legale este obligatorie, pentru că prin aceasta unitățile agricole cooperatiste își realizează sarcinile pentru care au luat ființă.

Sursele de formare a fondurilor, ca și modul de folosire a fiecărui fond, fiind prevăzute în mod expres în statute și legi, prin norme ce au caracter imperativ, nu pot fi folosite pentru alte nevoi decît pentru cele cărora le sînt destinate. Deburnarea fondurilor constituie abatere de la normele statutare și legale, care atrage răspunderi materiale, disciplinare și chiar penale, în raport cu gravitatea și consecința faptelor.

2. Categorisirea fondurilor

Potrivit Statutului, în cooperativa agricolă de producție se constituie: fondul de dezvoltare economică; al mijloacelor circulante; social-cultural și sportiv; de rezervă alimentară și de furaje; intercooperatist de intra-

ajutorare; de participare la realizarea producției, a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor, precum și pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare economică a cooperativei.

Înrucit fiecare dintre fondurile amintite prezintă anumite particularități, atît în modul de formare, cit și în cel de realizare, le vom prezenta separat, așa după cum sînt redate în Statutul cooperativei agricole de producție.

3. Fondul de dezvoltare economică

Acest fond se constituie prin alocarea anuală, a cel puțin 70 la sută din beneficiul planificat, care reprezintă 18 la sută din producția netă și 25 la sută din beneficiul obținut peste plan.

La acest fond se mai adaugă, așa după cum se prevede în statut și art. 27—30 din Legea nr. 29/1978, sumele pentru amortizarea fondurilor fixe; depunerile în bani, ca parte socială ale cooperativelor, precum și ale mecanizatorilor și specialiștilor care lucrează în cooperativă, care nu pot depăși 50 la sută din valoarea proprietății obștești și alte sume din diferite surse legale.

Potrivit statutului, fondul de dezvoltare economică se folosește pentru realizarea investițiilor, inclusiv plata în natură și bani a forței de muncă folosită, pentru acestea; rambursarea creditelor pentru investiții și a dobinzilor aferente; restituirea din depunerile în bani, ca parte socială, ale cooperativelor, mecanizatorilor și specialiștilor, potrivit legii; precum și contribuția la fondul social al asociațiilor economice intercooperatiste, al asociațiilor cu unități de stat sau ale cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

4. Fondul mijloacelor circulante

Acest fond se constituie, așa după cum se prevede în statut, în Legea nr. 9/1972, modificată prin Legea nr. 2/1978 (art. 49, alin. 2) și art. 45 din Legea nr. 1/1982, prin alocarea anuală a 5 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului și alte surse legale. Acest fond se utilizează pentru constituirea stocurilor normate de materii prime, materiale, semințe și alte surse legale. Ingrășăminte chimice, furaje, animale tinere și la îngrășat și alte elemente de natura mijloacelor circulante, precum și pentru acoperirea cheltuielilor aferente producției ne terminate.

5. Fondul social-cultural și sportiv

Potrivit normelor juridice menționate mai sus și acest fond se constituie prin alocarea anuală de până la 2 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului și 3 la sută din cel obținut peste prevederile de plan, la care se adaugă sumele încasate de unități din manifestările culturale-artistice și sportive și alte surse legale. Acest fond se folosește pentru finanțarea cheltuielilor necesare desfășurării acțiunilor din aceste domenii de activitate, cum ar fi, de pildă, reuniunile culturale și sportive, organizate la diferite nivele, procurarea de materiale necesare activităților cultural-sportive, acoperirea unor cheltuieli ocazionale cu funcționarea creșelor și grădinițelor și alte asemenea activități prevăzute de lege.

6. Fondul de rezervă alimentară și de furaje

Potrivit Statutului C.A.P. și a prevederilor art. 46 din Legea nr. 1/1982, fondul de rezervă alimentară și de furaje se formează în cereale, cartofi și alte produse, prin alocarea anuală, a 22 la sută din beneficiul realizat peste plan. În vederea realizării acestui fond, în art. 47 din aceeași lege se prevede că din producția de grâu, cartofi și fasole boabe, realizată peste plan, 15—20 la sută se repartizează pentru acest fond. Fondul se constituie în scopul ajutorării cooperativelor și pentru crearea unei rezerve de furaje care să fie utilizată în caz de calamități naturale și recolte slabe și se folosește potrivit hotărîrii adunării generale a cooperativelor.

7. Fondul intercooperatist de intrajutorare

În art. 45 din Legea nr. 1/1982, ca și în Statutul C.A.P. se prevede că pentru constituirea acestui fond se alocă, anual, până la 2 la sută din beneficiul realizat, obținut în cadrul planului, în bani și în natură, din cereale.

Acest fond, deși se constituie de fiecare cooperativă, dat fiind scopul pentru care a fost instituit, în statut se prevede că el se administrează de uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție și este destinat pentru sprijinirea cooperativelor agricole de producție cu greutăți economice temporare, sub formă de împrumut.

8. Fondul de participare la realizarea producției și a beneficiului și la repartizarea beneficiului

Acest fond, prevăzut în statut, ca și în art. 29 din Legea nr. 29/1978 și în art. 45 și 46 din Legea nr. 1/1982, se constituie prin alocarea, anual, a 19 la sută din beneficiul realizat în cadrul planului și 50 la sută din cel obținut peste prevederile planului.

Acest fond se repartizează în întregime cooperativelor și celorlalți oameni ai muncii, în raport cu contribuția adusă de fiecare în parte la realizarea producției și a beneficiilor.

9. Fondul de participare la beneficii pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare

Fondul de participare la beneficii a cooperativelor, mecanizatorilor și specialiștilor pentru sumele depuse la fondul de dezvoltare economică, a cooperativei, prevăzut în art. 31 și 32 din Legea nr. 29/1978 și în Statutul C.A.P., ca de altfel și în art. 45 din Legea nr. 1/1982, se constituie din beneficiul anual realizat, în limita unei cote stabilită de adunarea generală, care să asigure deponenților un venit anual de 6 la sută, calculat în funcție de mărimea totală a sumei depuse.

Cum în lege se prevede că, în cazul depășirii beneficiului planificat, venitul anual al deponenților poate fi aprobat de adunarea generală, între 6 și 8 la sută, înseamnă că această majorare se asigură din beneficiul realizat de cooperativă peste cel planificat; cu toate că în lege și statut nu se face o asemenea mențiune, ea rezultă însă, în mod implicit, din reglementările citate.

VII. CONSTITUIREA FONDURILOR ÎN A.E.I.

În asociația economică intercooperatistă întâlnim, în linii mari, cam aceleași fonduri ca și în C.A.P. cu unele particularități în ce privește modul de formare și de utilizare, la unele din ele, motiv pentru care le vom prezenta în cele ce urmează, așa după cum rezultă din statut și legile ce le reglementează.

1. Fondul de dezvoltare economică

Acest fond se constituie prin repartizarea, anual, așa după cum se prevede în art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982 și în art. 27 din statut, a cel puțin 20% din beneficiul realizat în cadrul planului și 20% din cel obținut peste plan. Cum acest fond, prin folosirea pentru investiții, potrivit legii, duce la mărirea fondului social al asociației, putem spune că la formarea lui influențează și valoarea subscrierilor ulterioare de către cooperativele asociate, pentru a-și mări părțile lor sociale, ca și valoarea părților sociale ale cooperativelor care aderă la asociație după înființarea acesteia, așa după cum rezultă din art. 10 din Statutul asociației.

2. Fondul mijloacelor circulante

Se constituie conform art. 27 din statut și art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982, prin repartizarea, anual, de până la 5% din beneficiul realizat în cadrul planului și 7% din cel obținut peste plan. Și acest fond contribuie la dezvoltarea fondului social al asociației, după cum se menționează în art. 10 din Statutul asociației.

3. Fondul social-cultural și sportiv

Acest fond se formează în temelul reglementărilor legale menționate mai sus, prin repartizarea, anual, până la 1% din beneficiul realizat în cadrul planului și 3% din beneficiul obținut peste plan. Acest fond se folosește pentru realizarea activităților culturale-sportive și sociale, după normele specifice cooperativelor agricole de producție.

4. Fondul de rezervă

Acest fond prevăzut în art. 66 din Legea nr. 1/1982 se constituie prin repartizarea, anual, a până la 2% din beneficiul realizat în cadrul planului și se folosește, la nevoie, în condițiile prevăzute de lege, ca o rezervă pentru acoperirea unor cerințe urgente de producție.

5. Fondul intercooperatist de intrajutorare

În art. 66 din Legea nr. 1/1982, se prevede că acest fond se realizează prin repartizarea, anual, a până la 2% din beneficiul obținut în cadrul planului. Cum și asociațiile iau parte la acțiunile de intrajutorare, este normal ca acest fond să fie administrat și folosit după regulile specifice cooperativelor agricole de producție.

6. Fondul de participare la realizarea producției și a beneficiilor și de repartizare a beneficiilor

Potrivit art. 27 din statut și art. 66 și 67 din Legea nr. 1/1982, acest fond se formează prin alocarea, anual, a până la 5% din beneficiul realizat în cadrul planului, dar nu mai mult decât limitele aprobate pentru unitățile de stat prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și 25% din beneficiul obținut peste plan. Acest fond se repartizează în întregime cooperativelor și celorlalți oameni ai muncii din asociație care au contribuit la realizarea producției și a beneficiilor. În statut s-a prevăzut că acest fond se poate utiliza numai în limita beneficiului planificat rămas după repartizarea cotelor-părți cuvenite cooperativelor agricole asociate și constituirea celorlalte fonduri prevăzute în statut, iar drepturile individuale ce se cuvin cooperativelor și celorlalți oameni ai muncii se stabilesc după criteriile specifice cooperativei agricole de producție.

7. Destinația producției fizice realizată de A.E.I.

În art. 11 din Statutul asociației se prevede, în mod expres, că asociația economică intercooperatistă cu profil agricol, valorifică producția marfă agricolă la fondul de stat, potrivit prevederilor de plan și contractelor economice încheiate.

După livrarea cantităților contractate la fondul de stat, asociațiile economice intercooperatiste pot desfășura prin asociațiile de valorificare sau direct către populație, în condițiile legii, legume, fructe și struguri de masă din producția obținută.

Aurel ȘTRBU

Raporturi contractuale interne

VII. Răspunderea contractuală

1. Conceptul de răspundere contractuală

Contractele economice constituind instrumente juridice fundamentale ale mecanismului economic al întreprinderii, buna funcționare a acestuia este condiționată de executarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate de către părți. Necesitatea unei riguroase discipline de plan a impus instituirea prin norme de drept economic al unei răspunderi contractuale a întreprinderilor, alături de răspunderea disciplinară, contravențională și materială, care operează numai în raport cu persoanele încadrate care comit acte ilicite în legătură cu modul necorespunzător de executare a creditelor economice.

a) **Elemente — condiții.** Răspunderea contractuală fiind o formă a răspunderii civile patrimoniale are aceleași elemente constitutive: fapta ilicită, culpa, prejudiciul și legătura causală între fapta ilicită și prejudiciu; pentru a exista răspunderea contractuală, potrivit Legii contractelor economice, se cere existența contractului sub forma înscrisului unic sau a comenzii confirmate în scris, ori — situațiile determinate — existența comenzii urmate de o executare de îndată.

Practica arbitrală a consacrat principiul potrivit căruia prestațiile efectuate cu încălcarea formei scrise constituie o abatere de la disciplina contractuală și produc efecte limitate în sensul că unitatea prestatoare nu poate fi obligată la penalități, ea răspunzând numai de calitatea prestației, iar unitatea beneficiară fiind obligată numai la plata prețului și la restituirea ambalajelor.

În domeniul contractual funcționează principiul potrivit căruia părțile sînt de drept în întârziere dacă nu și execută la termen obligațiile, precum și acela al prezumției de culpă. Culpă unității debitoare nu trebuie dovedită de către unitatea creditoare, deoarece ea este prezumată dacă nu și îndeplinește obligațiile asumate prin contract. Culpă unității debitoare este prezumată pînă la proba contrară, fiindu-i îngăduit să aprobeze că și-a executat obligațiile sau că neexecutarea lor nu se datorește culpei sale.

b) **Penalități — funcții economice.** Legea nr. 71/1969 stabilește principiul dominant cu privire la sistemul răspunderii în contractele economice: „Unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract și privește atât paguba efectiv suferită, cât și beneficiul nerealizat”.

În literatura de specialitate se remarcă două funcții principale ale penalităților: funcție reparatorie cât și o funcție sancționatorie; cu ajutorul penalităților se ajunge la despăgubirea unității creditoare pentru prejudiciul suferit, însă în același timp unitatea în culpă se vede sancționată pentru încălcarea obligației prevăzute cu penalitate. În același timp penalitățile constituie și un mijloc de garantare a îndeplinirii obligațiilor asumate prin contract, deoarece în esență ele au scopul să determine părțile contractante de a executa întocmai și la timp obligațiile luate; cu alte cuvinte, prin mecanismul penalităților se exercită o persuasiune asupra factorilor de decizie, acestea avînd astfel o veritabilă funcție stimulatorie, mai ales dacă avem în vedere faptul că ele se suportă în final de persoanele care se fac vinovate de neîndeplinirea obligațiilor contractuale.

Penalizările prevăzute de lege sînt ireductibile. Față de scopul pe care îl urmăresc — de a mobiliza unitățile pentru executarea reală a obligației — orice reducere a penalităților, convenită de părți fie prin contract, fie ulterior, ar duce la diminuarea efortului unității debitoare care, prin aceasta, n-ar mai manifesta același interes în îndeplinirea sarcinilor ce-i revin.

De asemenea, penalitățile din cadrul aceleiași contract sau din contracte distincte încheiate de aceleași părți nu pot fi compensate. Soluția contrară ar însemna să se eludeze rolul educativ al penalităților, să se îngreueze controlul asupra abterilor de la disciplina contractuală, ar scădea simțul de răspundere al celor investiți cu atribuții de a face ca obligațiile contractuale să se execute întocmai. În schimb, părțile au dreptul să prevadă în contract și alte penalități decît acelea prevăzute de lege.

c) **Despăgubiri.** Regula potrivit căreia despăgubirile, daunele compensatorii, se acordă peste penalități, respectiv numai cînd acestea din urmă nu acoperă integral prejudiciul efectiv, își găsește rațiunea și totodată limita de aplicare în faptul că ambele sancțiuni izvorăsc din aceeași cauză juridică. De pildă, dacă unitatea furnizoare livrează produse cu întârziere, unitatea beneficiară este în drept să pretindă daune numai în măsura în care poate dovedi că prejudiciul efectiv depășește cuantumul penalităților de întârziere prevăzute de lege.

Pentru ca o parte dintr-un contract economic să aibă drept la despăgubiri, este necesar să fi suferit o pagubă, un prejudiciu cert, actual, direct și trebuie să fie propriu; pînă cînd un prejudiciu nu se localizează în propriul patrimoniu, întreprinderea respectivă nu are drept la acțiune.

Prejudiciul supus reparației cuprinde atât paguba suferită de creditor cît și beneficiul nerealizat, care se calculează avîndu-se în vedere cel planificat pentru produsele nelivrate sau pentru lucrările sau serviciile neexecutate de partea aflată în culpă.

d) **Exonerare de răspundere.** Cauza cea mai frecventă de exonerare de răspundere contractuală o constituie forța majoră. Legea nr. 71/1969, art. 46, prevede: „Unitatea socialistă, a cărei obligație contractuală nu poate fi executată din cauză de forță majoră, constatată potrivit legii, este apărută de răspundere și are obligația să aducă la cunoștința celeilalte părți imposibilitatea de executare survenită, în termen de 5 zile de la data apariției cauzei, și să-l comunice actele doveditoare în termen de cel mult 15 zile de la aceeași dată; de asemenea, este obligată să-l comunice de îndată data încetării cazului de forță majoră. Cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către Comitetul de Stat al Planificării, pentru produsele ale căror balante se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, și de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Fondurilor Fixe, pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balante”.

Fără să dăm o definiție, arătam că pentru a putea fi considerat un caz de forță majoră, evenimentul care a împiedicat executarea obligațiilor asumate de debitor prin contract trebuie să îndeplinească cumulativ două condiții și anume: să fie imprevizibil, adică de neprevăzut la data cînd debitorul și-a asumat obligația (a încheiat contractul); să fi fost de neînlăturat (de neînvins), acestui eveniment acordîndu-i-se un caracter preponderent în definirea forței majore.

2. Penalități legale în contractele economice

Am arătat mai us că în contractele economice, ca regulă generală, penalitățile sînt stabilite prin norme de drept, care poartă denumirea de penalități legale, spre deosebire de cele care sînt instituite de părți și care se numesc penalități convenționale, în cele ce urmează vom

prezenta numai penalitățile legale privind contractul de livrare și cele de comerț exterior, acestea avind o frecvență mai mare.

a) **Penalitățile legale privind contractul de livrare.** Legea nr. 71/1969, art. 47, stabilește, în funcție de natura și gravitatea acțiunii sau inacțiunii care constituie abatere de la disciplina contractuală, penalități ireductibile; pentru a facilita identificarea și aplicarea acestora, le redăm în cele ce urmează sub formă sintetică.

b) **Penalități legale privind contra contractul de comision pentru export.** Prin Legea nr. 71/1969, art. 80, au fost instituite următoarele penalități:

— pentru nerespectarea termenelor de înaintare a documentațiilor tehnico-economice, stabilite prin contract, inclusiv a documentelor necesare încasării valorii mărfii livrate, 100 lei pentru fiecare zi întârziere;

— pentru nerezolvarea de către unitatea producătoare a reclamațiilor, a cererilor de daune sau penalități formulate de partenerii străini, în termenele prevăzute în contractul extern, 0,30 la sută pe lună, calculat la valoarea mărfii reclamate sau a pretențiilor formulate;

— pentru depășirea de către întreprinderea de comerț exterior a termenului prevăzut în contractul economic de comision pentru lansarea cererilor de ofertă în exterior, precum și pentru încălcarea termenului de transmitere a reclamațiilor externe, 0,01 la sută pentru fiecare decadă de întârziere, calculată la valoarea specificației, fișei tehnice sau reclamației externe întârziate;

— pentru nerespectarea termenului de încunoaștințare a unității producătoare asupra imposibilității executării contractului extern din cauză de forță majoră sau din culpa partenerului străin, 50 de lei pentru fiecare zi de întârziere;

— pentru refuzul nejustificat al întreprinderii de comerț exterior de a deconta în termen sumele încasate din vânzarea mărfurilor exportate, 0,30 la sută pentru fiecare zi de întârziere.

Întârzierea în efectuarea plății comisionului se penalizează potrivit reglementării legale referitoare la neplata prețului. Această penalitate este reglementată prin art. 47, pct. 5 din Legea nr. 71/1969, care prevede că pentru fiecare zi de întârziere a plății prețului, debitorul este obligat să plătească de la data când acesta este datorat până la efectuarea plății, 0,10 la sută în primele 10 zile și 0,20 la sută în următoarele 20 de zile, 0,30 la sută în perioada ce depășește 30 de zile, din suma ce trebuie achitată.

c) **Penalități legale privind contractul de livrări pentru export.** Față de exigențele sporite pe care le impune executarea întocmai și la termenele stabilite a mărfurilor destinate exporturilor, Legea nr. 71/1969, art. 81, prevede că „neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice de livrare pentru export atrage pentru partea în culpă dublul penalităților prevăzute la art. 47, pct. 1—6 inclusiv”. Cu alte cuvinte, penalitățile prevăzute pentru contractele economice de livrare pentru aprovizionarea tehnico-materială sau pentru fondul pieței interne se dublează în cazul contractelor de livrări pentru export. Astfel, dacă luăm de exemplu penalitatea de 10 la sută instituită „pentru înstrăinarea sau consumarea de produse în custodie, fără consimțământul prealabil al unității în favoarea căreia s-a constituit custodia”, aceasta va fi de 20 la sută, din valoarea produselor înstrăinate sau consumate, dacă contractul cărui i se aplică este un contract economic de livrări pentru export.

3. Modalități de soluționare a litigiilor

Răspunderea contractuală — atît sub aspectul penalităților cit și al despăgubirilor — poate fi realizată pe două căi principale: calea amiabilă, adică prin înțelegerea părților și prin acțiunea arbitrală.

a) **Calea amiabilă.** Colaborarea dintre părțile unui contract economic, care trebuie să domine activitatea acestora pe tot timpul executării, se impune a fi continuată și în momentele de impas, respectiv cînd apar fisuri în executarea corespunzătoare a obligațiilor asumate sau cînd acestea nu se execută. Ca urmare, din momentul în care se naște dreptul la penalități sau la despăgubiri, întreprinderii creditoare îi revine obligația să-și formuleze pretențiile bănești, judicios calculate și motivate, pe care le comunică părții debitoare.

Practica o dovedește, din păcate, că o pondere mult mai mare o dețin cazurile în care nu se ajunge la o soluționare definitivă pe cale amiabilă, deși încercarea de conciliere directă este o condiție legală pentru ca — în caz extrem, cînd ea nu se realizează, — să se treacă la cea de-a doua modalitate, acțiunea arbitrală. Această practică nedorită antrenează consumarea unui important fond de timp și cheltuieli inutile. Dacă partea în culpă, debitorul obligației contractuale neexecutate, ar da atenția cuvenită și ar soluționa pe cale amiabilă pretențiile formulate de creditor, ar contribui într-o măsură considerabilă la lichidarea cel puțin parțială a unor litigii, fapt care ar avea influențe pozitive asupra fondurilor circulante ale întreprinderii creditoare.

Nu trebuie înțeles însă că prin soluționarea amiabilă a litigiilor contractuale s-ar putea face unele concesii prin reducerea penalităților sau a despăgubirilor, cunoscut fiind principiul imperativ al ireductibilității.

b) **Reclamația administrativă.** În cazul unor litigii în care părțile din contractul de transport ridică pretenții împotriva cărașului, ele au obligația de a formula, prealabil introducerii acțiunii arbitrale, o reclamație administrativă, instituție procedurală proprie transporturilor. Reclamația administrativă constituie un mijloc eficient de preîntîmpinare a litigiilor și de rezolvare operativă a pretențiilor pe care le ridică părțile din contractul de transport împotriva cărașului.

Pentru ca reclamația să-și atingă scopul, ea trebuie să îndeplinească mai multe condiții:

— este necesar ca ea să cuprindă toate elementele prin care se identifică transportul, temeliurile și obiectul pretențiilor etc.;

— unitatea reclamantă are obligația de a depune, odată cu reclamația, o serie de dovezi; în cazul reclamațiilor pentru lipsuri sau avarii: documentul de transport în original (unicatul, în cazul reclamației din partea predătorului); cesiunea drepturilor, în cazul reclamației depuse de un terț sau de una din părțile contractului de transport în numele celeilalte; procesul-verbal de constatare a lipsei sau avariei; dovada valorii mărfii (facturi, certificate, expertize); orice alte acte necesare pentru dovedirea pretențiilor. În cazul restituirilor de taxe: documentul de transport în original; dovada plății taxelor a căror restituire se cere; cesiunea drepturilor în cazul reclamației introduse de altă unitate decît aceea care a achitat taxa de transport;

— reclamația administrativă trebuie introdusă la organul competent: regionalele de cale ferată, pentru pretențiile izvorîte din transporturile de trafic local; Departamentul Căilor Ferate din M.T.Tc., pentru reclamațiile referitoare la contractele de transport auto pentru pretenții născute din contractul de transport auto intern și internațional; pentru înlăturarea aspectelor de formalism și în scopul mobilizării unităților de transport în direcția

utilizării cu eficiență a reclamației administrative, practica arbitrală a stabilit că produc efecte juridice nu numai reclamațiile înaintate regionalilor de cale ferată competente să le rezolve, dar și reclamațiile depuse, după caz, la stația de cale ferată de expediție sau de destinație.

c) Acțiunea arbitrală. Creditorul obligației contractuale executate necorespunzător sau neexecutate, în cazul în care nu a reușit să obțină pe cale amiabilă pretențiile formulate, are deschisă cea de-a doua modalitate, respectiv acțiunea arbitrală.

Este de remarcat faptul că în cazul în care prejudiciul a fost cauzat prin executarea cu întârziere a obligației de furnizare, sau prin executarea ei necorespunzătoare în perioada anului de plan, pentru a se hotărî acoperirea prejudiciului cauzat nu mai este necesar să se aștepte expirarea anului de plan. De exemplu, dacă beneficiarul suferă un prejudiciu ca urmare a recondiționării unor produse primite de la un furnizor și constată că acestea sînt necorespunzătoare sub aspect calitativ, ea are dreptul să ceară despăgubiri pentru prejudiciul ce l-a fost astfel cauzat și mai înainte de expirarea anului de plan. Tot astfel, dacă executarea în natură a obligației de furnizare a devenit imposibilă din alte cauze decît expirarea sarcinii de plan, deci în cursul anului de plan, iar atitudinea unei părți cauzează prejudiciu celeilalte, aceasta are dreptul la acțiune în despăgubire și mai înainte de expirarea sarcinii de plan. Regula generală este că întreprinderea creditoare trebuie să introducă acțiunea cît mai tîrziu pînă în ultima zi a termenului de prescripție.

Pentru ca prejudiciul înregistrat de întreprinderile de comerț exterior, în urma soluționării definitive a acțiunilor îndreptate împotriva lor de partenerii externi — de regulă, cumpărători în contractele comerciale internaționale — să fie transferat în gestiunea întreprinderilor producătoare este necesar ca acestea să fie acționare la Arbitrajul de Stat Central, evident numai dacă concilierea prearbitrală nu a dat rezultate. Părțile dintr-un contract economic de comision au dreptul la acțiune, una împotriva celeilalte, independent de atitudinea partenerului extern, ori de cîte ori obiectul acțiunii îl constituie penalități datorate de parte aflată în culpă contractuală sau a suferit o daună provocată prin acțiunea sau inacțiunea acestela.

Potrivit cu art. 85 din Regulamentul de transport, numai părțile care participă la contractul de transport au raportul juridic cu cărașul și pot acționa calea ferată, dovădindu-și acest drept cu exemplarul din scrisoarea de trăsură (unicat sau duplicat) aflat în posesia lor. Textul citat, actualizînd în parte prevederea cuprinsă în art. 432, din Codul comercial, dispune că :

— expeditorul are drept la acțiune împotriva cărașului atît timp cît are dreptul să modifice contractul de transport sau dacă dovedește că destinatarul a refuzat marfa ;

— destinatarul are acest drept din momentul în care a primit scrisoarea de trăsură.

Normele de drept prevăd facultatea de a se cesiona dreptul de acțiune împotriva cărașului între părțile participante la contractul de transport, indicate în scrisoarea de trăsură.

d) Organele de arbitraj. Acțiunile privind litigiul între unități socialiste sînt în competența de soluționare exclusivă a arbitrajului de stat, care poate fi :

— Arbitrajul de Stat Central, pentru litigiul patrimoniale a căror valoare depășește suma de 100 mil lei, dacă părțile nu sînt subordonate aceluiasi organ ierarhic superior, precum și pentru litigiul privind activitatea de comerț exterior ;

— arbitrajele de stat interjudețene și al municipiului București ;

— arbitrajele departamentale, respectiv al ministerelor și celorlalte organe centrale.

Funcție de arbitraj indeplinesc și centralele industriale pentru litigiile dintre unitățile componente.

e) Prescripția dreptului la acțiune. Prim prescripție se înțelege stingerea dreptului la acțiune, ca urmare a neexecutării acestui drept în intervalul de timp stabilit prin lege. Termenul general de prescripție în raporturile dintre organizațiile socialiste — potrivit Decretului nr. 167/1958, art. 3 — este de 18 luni. Potrivit art. 4 din decretul menționat, în anumite cazuri termenul de prescripție este limitat la 6 luni și anume în :

— orice acțiune izvorîtă din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare sau pentru nebransmitemea în tot sau în parte a unor produse datorate ;

— orice acțiune prin care se pretinde plata unor penalități ori amenzi civile ;

— orice acțiune pentru restituirea de diferențe de preț rezultate din recalcularea prețurilor în temeiul dispozițiilor legale ;

— orice acțiune a organizațiilor socialiste privitoare la serviciile de telecomunicații ce acestea folosesc ;

— orice acțiune izvorîtă dintr-un contract de transport terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva unei organizații socialiste de transport.

Decretul citat, la art. 4, alin. final, prevede că „termenul de prescripție prevăzut de prezentul articol nu este aplicabil în raporturile dintre întreprinderile de stat pentru comerțul exterior și organizațiile furnizoare de mărfuri pentru export sau beneficiare ale produselor importate“.

Deci, în cazul contractelor economice de export/import, termenul de prescripție aplicabil este cel general, de 18 luni, reglementat prin art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

Momentul începerii curgerii termenului de prescripție se determină în conformitate cu art. 7 și art. 12 din același decret, adică de la data cînd se naște dreptul la acțiune, iar în cazul prestațiilor succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare din aceste prestațiuni se stinge printr-o prescripție deosebită. Penalitățile în discuție fiind stabilite pro rata temporis, dreptul la acțiune se naște, iar prescripția începe să curgă în raport cu fiecare zi de întârziere.

Decretul nr. 167/1958 prevede, la art. 13, următoarele cazuri în care cursul prescripției se suspendă :

— cît timp cel împotriva căruia ea curge este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere ;

— pe timpul reclamației administrative făcute de cel îndreptățit, cu privire la despăgubiri sau restituiri în temeiul unui contract de transport sau de prestare a serviciilor de poștă și telecomunicații (Decretul nr. 167/1958, art. 13).

Se prevede însă, în art. 15, că după încetarea suspendării, prescripția își reia cursul, socotindu-se și timpul scurs de la suspendare și că prescripția nu se va împlini înainte de expirarea unui termen de 6 luni, socotit de la începerea cauzei de suspendare, cu excepția prescripțiilor mai scurte de 6 luni, care nu se vor împlini decît după expirarea unui termen de o lună de la suspendare.

Potrivit art. 16, lit. c din Decretul nr. 167/1958, cursul prescripției se întrerupe printr-un act începător de executare. Spre deosebire de suspendare, care are efectul de a opri temporar curgerea termenului de prescripție, întreruperea se datorează actelor de voință ale unității creditoare făcute în scopul realizării obligației prevăzute în hotărîrea arbitrală a cărei executare o cere. Așadar, cererea adresată organului de executare de către unitatea creditoare, în scopul începerii executării, întrerupe dreptul de a cere executarea.

dr. **AI. DETEȘAN**
Radu DEMETRESCU

Unele aspecte referitoare la penalitatea pentru nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau autorecepției

Potrivit art. 34 din Legea nr. 71/1969, modalitățile de recepție sau autorecepție se prevăd în contracte, cu respectarea prevederilor legale, părțile contractante putând conveni, ținând seama de natura produselor, ca livrarea să se facă și prin autorecepție. De la regula stabilirii prin acordul părților a modalităților de recepție sau autorecepție (acord stabilit în condițiile prevăzute de lege), este consacrată o singură excepție. Art. 35 din Legea nr. 71/1969 dispune ca pentru utilaje tehnologice și alte produse de complexitate ridicată, recepția de către beneficiar este obligatorie.

Executarea clauzelor contractuale, inclusiv a celor referitoare la modalitatea de efectuare a recepției sau autorecepției constituie o obligație fundamentală a părților. Iată de ce, art. 47 pct. 2 din Legea nr. 71/1969 stabilește o penalitate de 20% din prețul produsului în sarcina acelei părți care nu respectă modalitatea de efectuare a recepției sau autorecepției stabilite prin acordul părților la încheierea contractului.

Penalitatea pe care o avem în vedere se referă desigur la nerespectarea conținutului operațiilor, a activităților concrete, materiale, stabilite prin contract și nu la neîncheierea actului sau actelor, respectiv a procesului-verbal constatator. (În acest sens cităm deciziile P.A.S. nr. 2877/1980 și nr. 3000/1980 în care se face distincția arătată mai sus, între neefectuarea recepției sau autorecepției astfel cum este prevăzută în contract și între neîncheierea procesului-verbal constatator). Pentru neîncheierea actelor constatatoare în legătură cu recepția mărfurilor — considerată ca o abatere distinctă — art. 75 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 stabilește o altă sancțiune și anume amendă de 200 lei plătită unității în favoarea căreia este prevăzută dispoziția legală încălcată.

Penalitatea la care ne referim în rândurile de față și anume pentru nerespectarea modalității de efectuare a recepției sau autorecepției astfel cum a fost stabilită prin contract se poate aplica numai în cazul în care nu au fost aplicate penalitățile pentru întârzierea executării obligațiilor prevăzute de art. 47 pct. 1 lit. a din Legea nr. 71/1969. Prin aceasta, penalitatea pe care o avem în vedere prezintă și o anumită particularitate, făcând excepție de la regula cumulului penalităților.

Consecințele nulității totale a contractelor economice

După cum se cunoaște, nulitatea totală a contractului economic prezintă un caracter excepțional. Potrivit dispoziției art. 23 din Legea nr. 71/1969 „contractul va fi în întregime nul, numai dacă înlocuirea clauzei nule nu va fi posibilă”. Din textul citat rezultă că efectul distructiv al nulității operează asupra contractului economic în întregul său. Pe cale de consecință, toate efectele contractului vor fi desființate.

Cele mai frecvente cazuri de nulitate totală instituite în practică sînt cele determinate de lipsa actelor de planificare pe care trebuie să se întemeieze contractul economic (Dec. PAS nr. 3/1976 și nr. 7/1977) și de depășirea capacității de folosință a unităților socialiste (Dec. PAS nr. 10/1977).

În cazul nulității totale efectele contractului vor fi desființate cu efect retroactiv. De aici, o seamă de consecințe.

În situația cînd contractul nu a început să fie executat, el nu se va mai executa în viitor, deoarece eventualele prestații nu mai au nici un suport juridic.

Dacă însă contractul a fost executat total sau parțial, părțile sînt obligate a-și restitui reciproc prestațiile, deținerea lor în continuare, fiind lipsită de temelie (Dec. PAS nr. 2424/1979). Restituirea prestațiilor trebuie să aibă loc în natură, iar dacă aceasta nu mai este posibil, prin echivalent bancar (Dec. PAS nr. 360/1979). În cazul în care prestația a constat din punerea unor utilaje la dispoziția beneficiarului, echivalentul bănesc nu va consta din tariful de închiriere pe perioada cît ele s-au aflat la dispoziția acestuia, dat fiind că și respectarea clauzei cu privire la tariful de închiriere este nulă, ci numai cheltuielile efectuate de deținătoarea utilajului cu punerea lor la dispoziția celeilalte părți. (Dec. PAS nr. 3179/1978).

Acțiunea prin care se solicită restituirea prestațiilor întemeindu-se și pe principiul îmbogățirii fără justă cauză se prescrie în termen de 18 luni, potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 167/1958.

dr. C. JORNESCU

raportul de muncă

Retribuirea orelor suplimentare

Prin sentința civilă nr. 3420/1979 (nepublicată), pronunțată în dosarul nr. 3402/1979 al Judecătoriei Sibiu, s-a respins plîngerea formulată de o unitate socialistă împotriva hotărîrii comisiei de judecată din acea unitate, prin care aceasta fusese obligată la plata sumei de 3.015 lei reprezentînd contravaloarea unor ore suplimentare efectuate în anii 1977 și 1978 de numitul I.T. mecanic locomotivă, fără a beneficia de timp liber corespunzător.

Pentru a pronunța această sentință, Judecătoria Sibiu a reținut că „aceste ore au fost prestate ca urmare a unor deficiențe în organizarea activității unității, ce nu-i pot fi imputate contestatorului ce efectiv a prestat aceste ore, aceasta fiind îndreptățit la plata acestora pentru munca prestată în conformitate cu dispozițiile art. 119 și 176 Codul muncii”.

Desigur, ideea esențială ce se desprinde din sentința civilă nr. 3420 din 26 iunie 1979 a Judecătoriei Sibiu, este aceea că personalul muncitor care a prestat un anumit număr de ore suplimentare peste programul normal de lucru este îndreptățit la plata contravalorii muncii astfel depuse, cîtă vreme prestarea muncii suplimentare nu-i este imputabilă acestuia cî ea este o consecință „...a unor deficiențe în organizarea unităților”.

În ultima perioadă, practica instanțelor noastre judecătorești a evoluat în sensul recunoașterii necesității plății orelor suplimentare de muncă, prestate conform legii, numai dacă prin munca suplimentară s-a realizat o producție suplimentară față de cea planificată (Trib. Suprem, Sect. civ., Dec. nr. 1608 din 8 septembrie 1977, în C.D., 1977, pag. 162—163; în același sens, Trib. jud. Brașov, Dec. civ. nr. 212 din 5 martie 1976, în R.R.D. nr. 8/1976, pag. 60).

În literatura noastră juridică s-a considerat însă că acest punct de vedere este susceptibil de reconsiderare. Întrucît „...personalul care primește dispoziția de a efectua ore suplimentare nu este în măsură — în marea majoritate a cazurilor — să aprecieze dacă lucrările ce i se cer prezintă ori nu o producție suplimentară față de plan”, iar „...organizarea activității de producție, răspunderea pentru încadrarea în indicatorii de plan, ca și competența de a dispune efectuarea de ore suplimentare aparține condu-

cerii unității sau persoanelor cu funcții de conducere imputernicite în acest scop" (Sanda Ghimpu, I. Tr. Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gh. Mohanu, „Dreptul muncii”. Tratat, Volumul II, Editura științifică și enciclopedică, București, 1979, pag. 324).

Intr-adevăr, așa cum reiese și din sentința pe care o comentăm în rindurile de față, efectuarea de ore suplimentare nu poate fi lăsată la latitudinea personalului cu simple funcții de execuție (în speță, un mecanic de locomotivă), care are numai obligația de a respecta programul de lucru și de a folosi integral și cu eficiență timpul de muncă (art. 20 litera „d” din Codul muncii), iar nu și pe aceea expresă de a organiza științific munca în unitate, atribuție ce este de resortul organului de conducere colectivă al unității (în acest sens, a se vedea prevederile Legii nr. 5/1978).

Cu toate acestea, atunci când organele de conducere colectivă ale unității dispun efectuarea unor ore suplimentare de către personalul muncitor, pentru motivul că acesta nu și-a realizat sarcinile ce-i reveneau pentru o anumită normă de timp, din motive ce-i sînt imputabile, opinăm că în aceste condiții nu s-ar justifica plata orelor suplimentare astfel efectuate, cu toate că regula care se desprinde din prevederile art. 113 și următoarele din Codul muncii este aceea a interzicerii efectuării de ore suplimentare, care sînt permise numai în mod excepțional și în mod restrictiv.

Dar, atunci cînd, în mod evident, efectuarea orelor suplimentare este o consecință directă a lipsei de organizare a activității în unitate trebuie, credem — așa cum s-a hotărît și prin sentința civilă nr. 3420 din 26 iunie 1979 a Judecătoria Sibiu — ca personalul muncitor care a efectuat orele suplimentare să fie retribuit în mod corespunzător, iar față de persoanele cu funcții de conducere se va stabili răspunderea materială pentru prejudiciul cauzat prin defectuoasa organizare a producției și a muncii, iar prejudiciul va fi echivalent cu cuantumul sumei plătite pentru orele suplimentare efectuate.

Este de la sine înțeles că organele chemate să aprobe efectuarea de ore suplimentare în condițiile art. 118 și 119 din Codul muncii nu vor da cuvenita aprobare decît în condițiile realizării unei producții suplimentare, avînd și acestea sarcina de a veghea la realizarea producției planificate în cadrul numărului planificat de ore-om.

Gheorghe S. BRĂNDUȘEA

comerț exterior

Clauza de confirmare a contractului de comerț exterior

Cerințele uzuale ale relațiilor de comerț exterior impun încheierea de contracte ferme, cu clauze complete. Acestea asigură în modul cel mai adecvat nevoia de certitudine și securitate juridică în activitatea de schimburi economice internaționale.

Este deci firesc că prevederile § 1 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975 înțeleg să reglementeze în mod explicit numai procedura de perfectare a contractelor pentru livrări de mărfuri cu caracter definitiv, care, cu alte cuvinte, să nu fie afectate de condiții suspensive sau rezolutorii, de natură să facă nesigură, în totalitate sau în parte, existența juridică a operațiunii respective de comerț exterior.

În fapt, totuși, se pot ivi cazuri speciale, care să justifice un regim derogator de la cel arătat, de drept comun. O atare situație a fost luată în considerare de Hotărîrea nr. 217 din 2 august 1982, pronunțată de Comisia de arbitraj de la București (C.A.B.).

În aceea speță contractul de vânzare internațională, încheiat la 13 octombrie 1979 de către o întreprindere română de comerț exterior cu un partener dintr-un stat socialist membru în C.A.E.R., cuprîdea următoarea clauză: „Vinzătorul va confirma prezentul contract pînă la data de 15 noiembrie 1979”, așadar în intervalul de circa o lună de la semnare. În fapt, confirmarea s-a produs în termenul stipulat, dar pentru o valoare care acoperea numai aproximativ 2/3 din suma prevăzută ca preț total în înscrisul semnat inițial de părți.

Ulterior, în executarea obligațiilor asumate, întrucît cumpărătorul nu a primit întreaga cantitate de marfă avută în vedere prin contractul în discuție, a calculat penalitățile convenționale la valoare globală, în procentul maxim de 8 la sută, stabilit de § 83 din C.G.L., cerînd ca vinzătorul să le plătească. Acesta s-a opus, apărîndu-se în sensul că nu se angajase să livreze decît cantitatea de marfă specificată în actul său confirmativ, transmis printr-un telex (dealtfel necontestat de către adversar), așa că nu putea fi obligat în nici un caz, potrivit punctului său de vedere, să suporte penalități de 8 la sută aferente diferenței de circa 1/3, pe care cumpărătorul o închusese totuși în calcul.

Susținerea vinzătorului a ridicat problema de a se interpreta semnificația și validitatea, precum și efectele clauzelor contractuale reproduse mai sus. În această privință, Hotărîrea C.A.B. nr. 217/1982 a considerat că vânzarea internațională de mărfuri a fost aprobată în speță unei condiții suspensive. Cu alte cuvinte, potrivit clauzei disputate, existența contractului dintre părți depindea de confirmarea ulterioară a vinzătorului. În consecință, dacă acesta ar fi refuzat să exprime vreo confirmare, însemna că întrucît condiția stipulată a căzut, contractul nu a putut lua naștere. Dacă însă confirmarea ar fi fost pură și simplă, condiția realizîndu-se, contractul urma să producă efecte depline, în totalitatea sa, așadar pentru întreaga valoare prevăzută ca preț al mărfii. Vinzătorul nu a procedat însă în nici unul din modurile arătate. Confirmarea sa fiind parțială, C.A.B. a dedus de aici că, prin efectul condiției suspensive care s-a realizat numai pentru aproximativ 2/3 din valoarea contractului, acesta s-a definitivat numai în limita cuantumului menționat și deci numai pentru cantitatea de marfă aferentă.

Raționamentul organului arbitral s-a întemeiat pe dispozițiile art. 1017 din Codul civil, text potrivit căruia „obligația sub condiție suspensivă este aceea care depinde de un eveniment viitor și incert. Obligația condițională nu se perfectează decît după îndeplinirea evenimentului”. Aplicarea legislației române era justificată în speță în conformitate cu § 110 din C.G.L., fiind dreptul material al țării vinzătorului.

Prin însușirea clauzei în discuție, vinzătorul și-a rezervat deci, potrivit Hotărîrii C.A.B. nr. 217/1982, facultatea unilaterală de a face să depindă existența obligației sale de a livra marfa, total sau parțial, de confirmarea sa. Caracterul vădit neobișnuit al unei asemenea stipulații a impus organului arbitral să-i analizeze validitatea în cadrul C.G.L.

În această privință, hotărîrea citată a precizat în motivare că modul cum a fost încheiat contractul dintre părțile litigante se justifică în temeiul prevederilor din Preambulul C.G.L., care permit anumite derogări, dacă ele sînt cerute de specificul mărfii sau al livrării. În speță, a arătat, de asemenea, C.A.B., faptul că vinzătorul și-a asigurat prin clauza litigioasă posibilitatea de a verifica în termen de o lună de la semnarea înscrisului disponibilitățile la export, se încadrează în concepția Preambulului C.G.L., fiind vorba de mărfuri cu sortimente foarte variate (articole de artizanat de lemn, ceramică etc.) și de valori mici și variabile în funcție de mai multe calități.

În concluzie, întrucît facultatea de confirmare avea o rațiune economică privită ca acceptabilă conform C.G.L., clauza în discuție a fost ea însăși considerată ca valabilă,

rezultind că obligația de livrare a vânzătorului s-a limitat în speță la valoarea de circa 2/3 din prețul total prevăzut în înscrisul semnat inițial de părți. Ca atare, Hotărîrea nr. 217/1982 a exclus penalitățile aferente diferenței de 1/3, respingînd deci, pretențiile corespunzătoare ale cumpărătorului.

Împărtășind soluția organului arbitral, reținem că orice clauză de confirmare ulterioară a unui contract guvernănat de C.G.L. prezintă un caracter vădit derogator de la regimul juridic uzual în materie, nu poate produce efecte decît dacă motive temeinice, deduse din specificul mărfii sau al livrării, o legitimează. În orice caz, C.A.B. are calitatea incontestabilă să exercite în această privință un control exigent, așa cum a procedat și în speță.

dr. O. CAPĂȚINA

dreptul național al statelor

R. F. GERMANIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Din punctul de vedere al regimului de import, majoritatea produselor nu sînt supuse regimului licențelor de import; numai circa 25% din importuri — produse considerate sensibile — sînt într-un fel sau altul restricționate, fie prin intermediul mecanismului licențelor, fie prin cel al diferitelor categorii de contingentări. Taxele vamale aplicabile sînt cele înscrise în tariful vamal comun al CEE, cu mențiunea că acestea fac obiectul unor reduceri eşalonate pînă în 1987, conform celor convenite cu ocazia celei de-a VII-a runde de negocieri comerciale multilaterale din cadrul GATT; cea mai mare parte din produsele prelucrate provenind din țări în curs de dezvoltare beneficiază de scutiri sau de reduceri ale taxelor vamale, în baza sistemului comunitar de preferințe tarifare generalizate (SGP).

Ca și în celelalte țări membre ale CEE, mărfurile importate fac obiectul taxei asupra valorii adăugate (TVA); de asemenea, sînt întîlnite bariere netarifare similare: restricții cantitative, taxe antidumping, diverse norme tehnice.

O serie de reguli și uzanțe specifice trebuie avute în vedere de către exportatori, în funcție de categoria de produse exportate pe piața vest-germană.

În cazul bunurilor de consum industriale, importatorii angroșiști preferă partizi mari de mărfuri, în scopul obținerii unor prețuri mai avantajoase; această orientare este întîlnită mai ales în cazurile în care importatorii sînt centrale de achiziții ale marilor magazine sau lanțuri de magazine cu autoservire. Pentru numeroase astfel de articole, exportatorul trebuie să fie în măsură să aleagă canalele de distribuție cele mai potrivite. În acest sens, trebuie să se țină cont de faptul că, în general, magazinele specializate sînt reticente în a accepta să ofere spre vânzare produse deja aflate în nomenclatorul unui mare magazin sau al unui lanț de magazine. Acestea din urmă preferă, de asemenea, exclusivitatea; ele sînt considerate ca fiind foarte exigente în materie de prețuri și de termene de livrare, în contextul în care comandă, deseori, cantități foarte importante de mărfuri. Avînd în vedere toate aceste elemente, necesitatea de a-și nuanța strategiile în funcție de acestea, mulți exportatori care doresc să se mențină și să-și dezvolte activitatea pe piață dispun de un reprezentant sau de un importator angroșist în fiecare zonă economică importantă a R.F. Germania.

Referitor la produsele agroalimentare perisabile, importatorii vest-germani preferă cumpărarea acestora în cantități și calități stabile în timp, fără însă a fi dispuși, în general, să accepte încheierea unor contracte pe termen lung; de asemenea, este important să se evite în relațiile

cu aceștia variațiile prea mari de prețuri oferite. În plus, față de dispozițiile comunitare în materie, este necesar să fie respectate la import o serie de reglementări specifice, atît pe plan fitosanitar și veterinar, cît și pe planul marcării și condiționării produselor. Ca regulă generală, detaliistul vest-german preferă mărfurile avînd un aspect atrăgător, fără a acorda o importanță cu totul specială gustului produselor. Pentru produsele din carne abatoarele și unitățile de prelucrare a cărnii trebuie, îndeobște, să fie agreeate de către Direcțiunea serviciilor veterinare.

În privința bunurilor de echipament, concurența este foarte ascuțită pe piața vest-germană. Ca atare, cumpărătorul potențial acordă o importanță precisă calității produselor, prețului acestora și termenelor de livrare. Clientii trebuie să fie vizitați în mod regulat; în multe cazuri este recomandabilă prezența pe piață a unui reprezentant sau delegat permanent al exportatorului; de asemenea, o atenție specială trebuie acordată creării de depozite de produse, de stocuri de piese de schimb și de rețele de servicii post-vînzare. Este important, în același timp, ca întreprinderea exportatoare să participe în mod regulat la expozițiile specializate vest-germane, să nu neglijeze publicitatea în revistele tehnice și să-și pună de acord produsul cu normele tehnice locale; de fapt, în acest ultim sens, este indispensabilă omologarea bunurilor de echipament de către oficiile vest-germane de control tehnic, căci utilizatorii preferă produsele care corespund regulilor tehnice naționale chiar dacă acestea nu au un caracter imperativ.

În ceea ce privește livrarea produselor, este de subliniat faptul că exportatorii pe piața vest-germană trebuie să acorde o atenție cu totul deosebită respectării termenelor de livrare, precum și conformității produselor livrate cu specificațiile cuprinse în comandă și cu mostrele acceptate. Formalitățile incumbate de scoaterea produselor din vamă (inclusiv operațiunile propriu-zise de vîmuire) se dovedesc a fi, deseori, foarte complexe, ceea ce poate ridica o serie de probleme; de aceea, în condițiile în care nu dispun de serviciile unor importatori angroșiști, mulți exportatori fac apel la serviciile unor firme specializate în domeniu (tranzitari) care, în schimbul unui comision, primesc mărfurile livrate, asigură bunul mers al operațiunilor de vîmuire și reexpedierea coletelor către destinatarii finali.

Facturarea mărfurilor se face, de preferință, în mărci vest-germane, iar plata acestora poate avea loc în orice monedă convertibilă.

Uzanțele existente în domeniul condițiilor de plată a mărfurilor importate diferă de multe ori față de cele existente în alte țări vest-europene. Astfel, tratele sînt relativ puțin utilizate, în special datorită nivelului ridicat al taxei de timbru percepute asupra acestor instrumente de plată; de asemenea, nu sînt foarte des utilizate creditele documentare, plata pe baza, documentelor sau plata pe baza acceptării documentelor. Cel mai des, pentru efectuarea plății este utilizat viramentul bancar, pentru aceasta fiind necesar ca în facturi și în celelalte documente să fie specificate în detaliu elementele bancare de identificare care să servească la virarea sumelor în cauză; datorită faptului că, în aceste cazuri, intervenția băncilor este limitată la transferarea fondurilor, taxele, și comisioanele bancare sînt astfel reduse la minimum.

Conform uzanțelor pieței, pentru plățile imediate se acordă rabaturi de preț, de exemplu de la 5% la 1% pentru cazurile în care plățile sînt efectuate în 10, 20, 30 sau 45 de zile.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. O serie de elemente suplimentare sînt considerate de specialiști ca fiind importante pentru a fi avute în vedere de către exportatorii pe piața vest-germană.

Astfel, în ceea ce privește corespondența, scrisorile trebuie să fie redactate, de preferință, în limba germană să fie scurte și exacte. Răspunsurile către partenerii vest-germani trebuie să fie rapide (de obicei 48 de ore pentru produse a căror complexitate nu ridică probleme deosebite).

Nu se recomandă expedierea de scrisori circulare, care, de cele mai multe ori, nici nu sînt luate în considerare de către destinatarul vest-german.

Pe linia contactelor cu clientela potențială vest-germană, uzanțele indică drept cele mai avantajoase delegațiile conduse de cadre de conducere ale întreprinderii exportatoare care se deplasează pe piață în special în perioadele în care au loc tirguri sau expoziții specializate (modalitate care evită deplasări numeroase și care, în același timp, oferă posibilitatea colectării unor informații cît mai complete asupra concurenței). Un rol important în aceste ocazii îl joacă prezentarea de mostre sau de documentații tehnice în limba germană, clare, precise și ușor de parcurs. Este util ca ofertele prezentate să cuprindă prețuri ferme franco-frontieră, în mărci vest-germane și să indice eventualele rabaturi pe care exportatorul ar fi dispus să le acorde pentru cantități importante și pentru plata imediată a produselor.

ELVEȚIA : REGLEMENTĂRI GENERALE PRIVIND IMPORTUL

Regimul de import al Elveției poate fi caracterizat drept liberal. În general, accesul produselor pe piață nu este restricționat decît într-o măsură redusă; licențele de import sînt aplicabile în principal unui număr limitat de produse alimentare, care sînt contingentate la import. O serie de alte produse — care fac obiectul unor reglementări cu caracter netarifar (norme sanitare și fitosanitare pentru produsele agroalimentare; norme tehnice pentru aparatele electrice; norme de siguranță în utilizare pentru produse farmaceutice) — sînt supuse regimului aprobărilor prealabile de import.

Tarifal vamal elvețian — intrat în vigoare în 1960 și structurat după nomenclatorul tarifar de la Bruxelles — cuprinde taxe vamale specifice exprimate, în general, în franci elvețieni per chintale greutate brută. Conform dispozițiilor în vigoare, mărfurile al căror ambalaj asigură o protecție suficientă împotriva deteriorărilor din timpul transportului sînt vămuite pe baza greutății brute; în schimb, mărfurile neambalate într-un mod care să asigure o protecție suficientă împotriva deteriorărilor din timpul transportului sînt supuse unei taxe suplimentare calculate pe baza greutății nete. Faptul că un ambalaj este considerat ca suficient sau insuficient este stabilit în funcție de cerințele pe care trebuie să le îndeplinească ambalajul mărfii în timpul transportului internațional pe calea ferată.

În afara taxelor vamale, cu ocazia importului se mai percepe și o taxă statistică calculată asupra creanței vamale (taxă destinată finanțării sistemului de statistică a comerțului exterior). În plus, pentru toate tranzacțiile efectuate în interiorul teritoriului elvețian se percepe un impozit pentru circulația mărfurilor. Pentru anumite produse (bere, cereale pentru fabricarea drojdiei de bere, vinuri, alte băuturi alcoolice etc.) se percepe taxe vamale suplimentare.

În aceea ce privește documentele de expediere a mărfurilor, în principiu este suficientă o factură comercială în 2 exemplare, fără viza consulară sau alte confirmări. Deoarece tariful vamal elvețian are la bază principiul cantitativ, indicarea în factură a valorii mărfurilor are, pentru autoritățile vamale, numai un scop statistic.

Mărfurile importate în Elveția nu trebuie, de regulă, să fie însoțite de certificate de origine (cu excepția cazurilor în care produsele sînt eligibile pentru a beneficia de reduceri sau scutiri de taxe vamale, de exemplu produsele manufacturate provenind din țări în curs de dezvoltare care beneficiază de preferințe tarifare). Totuși, indiferent de cele menționate mai sus, anumite produse trebuie să fie însoțite de astfel de certificate din motive sanitare (carne, plante) sau pentru controlul calității (vinuri superioare).

Pe de altă parte, sînt necesare certificate sanitare speciale pentru importul de ceai, bovine, animale de fermă, anumite animale domestice, carne, vînat, albine, ceară de albine și miere în faguri. Transporturile de fructe proaspete și plante de pădure trebuie să fie însoțite de certificate fitosanitare recunoscute.

Importul mostrelor este reglementat conform principiilor cuprinse în Convenția internațională pentru facilitarea importului de mostre comerciale și materiale de reclamă, la care Elveția este parte din 1954. În acest context, mostrele de valoare neglijabilă sau materialele de reclamă în cantități mici pot fi importate cu scutire de taxe vamale. Alte mostre și filmele publicitare pînă la 16 mm, beneficiază de scutire de taxe vamale pe termen de 1 an, cu condiția achitării cheltuielilor de import sub formă de cauțiune; în acest sens, Elveția a semnat convențiile prin care au fost înființate carnetele ATA.

Tranzitul de mărfuri este permis cu condiția ca acestea să fie reexportate ca atare, nemodificate, în termenul menționat pe certificatul de tranzit. Nu se percepe taxe de tranzit, însă, pentru asigurarea încasării taxelor vamale aferente în cazurile în care condițiile stabilite nu sînt respectate, este necesară depunerea unor garanții în numerar sau constituirea unei cauțiuni.

Dispozițiile pentru etichetarea mărfurilor diferă în funcție de produs. În principiu eticheta trebuie să cuprindă următoarele elemente: greutate și dimensiuni în sistemul metric, preț de vînzare și preț unitar, iar pentru produsele amestecate, în afara celor de mai sus, greutatea componentelor individuale.

Plata importurilor se poate efectua în franci elvețieni sau în oricare altă valută convertibilă. În general nu este agreată, ca modalitate de plată, acreditivul irevocabil.

Recomandări suplimentare pentru exportatori. Analiza uzanțelor existente pe piața elvețiană — unde posibilitatea de alegere între o multitudine de furnizori (și deci concurența) este foarte mare —, rezultă o serie de elemente care trebuie să stea în atenția exportatorilor, dintre care menționăm:

- corespondența, redactată în general în limbile franceză sau germană, trebuie să se desfășoare rapid; nu sînt agreate scrisorile circulare;
- mărfurile trebuie să fie însoțite, pe cît posibil, de prospecte și alte materiale de prezentare cît mai detaliate, atrăgător prezentate;
- respectarea strictă a termenelor de livrare, precum și asigurarea de servicii post-vînzare reprezintă condiții esențiale pentru promovarea desfacerilor pe această piață;
- de obicei prețurile de export trebuie să fie calculate în franci elvețieni franco-frontieră elvețiană.

ZIMBABWE : TAXA ASUPRA VÎNZĂRILOR

În Zimbabwe este aplicabilă o taxă asupra vînzărilor, inclusiv produselor provenind din import. Nivelul normal al taxei este de 12% și este aplicabil majorității produselor; un nivel majorat, de 15%, este aplicabil unor produse considerate ca fiind de lux, precum unele articole de mobilier, autoturismele, aparatele electrocasnice, ceasurile.

Această taxă este calculată pe baza valorii FOB a mărfurilor importate, la care se adaugă cuantumul taxelor vamale aferente.

KENYA : UNELE MĂSURI PRIVIND IMPORTUL DE PRODUSE FARMACEUTICE

Conform unei decizii recente a autorităților din Kenya, începînd cu 1 aprilie 1982 orice import și vînzare pe piața internă a medicamentelor trebuie să facă obiectul unei cereri speciale de înregistrare a produselor respective. Criteriile pe baza cărora autoritățile competente decid eliberarea certificatului de înregistrare sînt siguranța în utilizare, eficacitatea, calitatea și prețul produselor.

Adrian CONSTANTINESCU

FABRICA DE DIAMANTE SINTETICE „DACIA”

BUCUREȘTI
vă prezintă

SPRAY-UL CU MICROPULBERI DE DIAMANT „DIA - JET”

REALIZAT prin incorporarea de micropulberi de diamant sintetic, în toată gama de granulații prevăzute în standardele internaționale (de la 0-40 microni),

ESTE FOLOSIT cu rezultate excepționale pentru operațiile de finisare și superfinisare, în cele mai diverse domenii ca :

- pregătirea probelor metalografice din carburi metalice, oțeluri, fonte, aluminiu, aliaje neferoase ;
- rodarea și superfinisarea matrițelor din carburi metalice sinterizate, oțeluri aliate, oțeluri tratate termic și termochimic ;
- șlefuiți de cristale pentru aplicații speciale (cristale pentru tehnici cu laseri) ;
- șlefuiți de pietre prețioase și semiprețioase ;
- șlefuiți (superfinisări) de suprafețe pentru etaloane (cale, etaloane de duritate etc.).

Fabrica „DACIA” furnizează și

SPRAY-UL DILUANT

„DILO - JET”

produs utilizabil pentru TOATĂ gama de dimensiuni a spray-ului cu micropulberi de diamant sintetic „DIA-JET”.

Spray-ul diluant are proprietăți lubrifiante și capacitate mare de disipare a căldurii, favorizând drenarea microparticulelor îndepărtate din proba ce se prelucrează.

PENTRU operațiile de debitat probe cu scule diamantate furnizorul oferă :

**INHIBITORUL
ANTICOROSIV
„OXI STOP”**

Pentru comenzi și relații suplimentare vă puteți adresa la :

**FABRICA DE DIAMANTE SINTETICE ȘI
INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ**

Str. Popa Lazăr nr. 9-19, Sector 3 — București, telex 10694 și 11583